

Virágba
borult a világ

Lectori Salutem!

„Köszönöm, hogy kiírták ezt a szép irodalmi pályázatot, s annak még jobban örülök, hogy több írásom is megjelenik az antológiában” – írta egyik kedves szerzőnk nemrég.

Valóban. „Virágba borult a világ” – milyen szép ez a sor , és milyen szép, lelki békét sugalló a jelentése!

Bárcsak, bárcsak így történhetne... a sok mélabú, a sok gond, a sok háború helyett egy békés, egy virágba borult világ venne körül minket...

Antológiánkba tizenhárom – közte rutinos, már kötetekkel rendelkező szerző is – alkotó írásait válogattuk.

Hívjuk és várjuk kedves olvasóinkat egy közös, mélézgató olvasásra!

Majdnem azt írtam, hogy hívjuk és várjuk kedves olvasóinkat egy közös , izgalmas utazásra!

Mert e prózák , versek között „utazni” felér egy hangulatos eltávolodással a napi zűrzavartól, bajoktól, rossz hírektől...

Szép és tartalmas írások kaptak helyet antológiánkban , amelyet publikálunk a www.mek.oszk.hu oldalon (pdf és e-PUB) , illetve tervezzük a nyomdai kiadást is.

Kellemes olvasást kíván

Rátz Ottó

szerkesztő,

a Kék-Fehér Könyvkiadó alapító igazgatója

2024. június

LUKÁCS MÁRTA

A szürke madár

Nagyon szeretted kerékpározni. A munkahelyeden oklevelet is kaptál, mert nem autóval, hanem biciklivel jártál dolgozni. Az időjárás sosem számított. Volt megfelelő öltözeted, esőben, szélben, hőségben is nyeregbe ültél. Óvatos voltál. Bukósisakban, jelzőmellényben közlekedtél, jól ismerted és betartottad a közlekedési szabályokat.

Ő azonban nem. Ittasan száguldozott a megengedettnél jóval nagyobb sebességgel. Elütött, és te most itt fekszel a kórházi ágyon.

Nem tudsz felkelni. Az első éjszaka megpróbáltál, lázálmodból felébredve. Az ápolónőnek nem kis erőfeszítésébe került lefejteni az ágy rácsába kapaszkodó ujjaidat. Most már beletörődtél a kiszolgáltatottságba. Végtagjaid gipszben vannak, nyakad merevítőben. Csövek lógnak ki belőled, műszerek villognak körülötted.

Nem tudod, hogy hány napja vagy itt. Aznap, amikor a baleset történt, napsütéses, késő őszi időjárás volt. Most, ha nagy nehezen az ablak felé nézel,

szürkeséget látsz reggeltől estig. Korán sötétedik. Nem húzzák be a sötétítő függönyt, éjszaka élesen világít be a kórterembe a szemközti irodaházról a Merry Christmas! felirat.

Fájdalmaidat erős hatású gyógyszerekkel csillapítják. Nem érzel semmit, csak fekszel bódultan, csendesen. Látogatókat nem vársz. Magadnak való, magányos ember vagy, nincsenek barátaid. Szüleid korán meghaltak. A lány, akivel, azt gondoltad, szeretitek egymást, kezdetben néhányszor meglátogatott. Sírt, panaszkodott, magát sajnálta. Kérted, ne jöjjön többé.

Egyedül a szürke madár mindennapos vendéged.

Már az első kórházi napodon itt volt. Az ablakpárkányra szállt, csőrével kopogtatott az ablakon.

Azóta is minden nap eljön.

– Várj meg, megyek! – szölsz, de amikor már egész közel érzed magad hozzá, elrepül. Örülsz, hogy zárva van az ablak, mert félsz tőle, de ha nincs ott az ablakpárkányon, vágyakozva gondolsz rá. Így megy ez napokon, heteken keresztül.

A Merry Christmas! felirat már nincs ott az irodaházon, később sötétedik, korábban világosodik.

Egyik reggel arra ébredsz, hogy süt a nap a szemedbe. Egész nap a szürke madarat lesed, de nem jön. Nem jön a következő napon sem. Nyugtalankodszt.

– Jó reggelt! Látom, az ablakot nézi. Csodás idő van, beengedem a friss levegőt. – szól az új ápolónő, és kezdi nyitni az ablakot.

– Ne, kérem! – kiáltasz, legalább is te kiáltásnak érzed. Valójában alig hallható suttogás. Az ápolónő meglepetten néz rád.

– Nem akar friss levegőt szívni? – kérdi.

– Nem az a baj. A szürke madár! Félek tőle! – válaszolsz.

Az ápolónő, látva rémült tekintetedet, zárva hagyja az ablakot. Odalép hozzád.

– Milyen madár? – kérdezi bizonytalanul.

– A szürke madár. Sokáig minden nap eljött, de néhány napja már nem látom. Nem tudom, hol lehet!

Az ápolónő a melletted lévő monitort nézi.

– Azt hiszem, nem fog eljönni többé! Szólok a főorvos úrnak – mondja, és sietve távozik.

Egész ágyad fényben fürdik, kezeden érzed a nap melegét. Kopogást hallasz az ablak felől. Meglepetten nézel a szokatlanul halk, finom hang felé. Kicsi cinke

*áll az ablakpárkányon, verdeső szárnyai ütögetik az
ablakot. Mozgása bizonytalan, most tanul repülni.*

*Elmélyülten nézed, észre sem veszed, hogy közben
megérkezik a főorvos. Ő is a monitorra tekint.*

*– Jó hírem van! – fordul feléd. – Úgy tűnik, ön túl
van az életveszélyen.*

*A kis cinke elrugaszkodik az ablakpárkányról,
majd lassan eltűnik a szemed elől.*

RADNAI ISTVÁN

telített évszakok

a friss szelek fehér felhőkkel futnak
olvadt arany a nap a sárga
nőszírom szirmain
pöttyös kis bogár ringatózik
alszik éppen

mintha a nép az imént lelkesedve
hossannát kiáltott volna
rabló barrabások zsoldjában
mégis a keresztre vele zúg
árva századunk

így borul nappali sötétbe
szent eső veri a feltört földeket
gyávák és júdások fordul az idő
kalászt terem a búza

bár elhaltak a tavalyi magok
virág teríti be a kerteket
gyümölcs alatt roskad már
a terméketlen fügefafa
megsüvegelik az útszéli keresztet

vissza a képzelet vasútján

ma ismét tavasz van én vagyok időtlen
megvált mind velem a szerelmes időben
előttem a határ szélalmok a nyárfák
isten napja emeli ránk a világot

fut a lábam éjszaka nem menekvés ez
az álom színesen siet valakihez
mennyi szakadékot kell még átugorni
mennyi virágot az isten elé szórni

mennyi hála siralmasan múltó órák
percekből piramist amíg összehordták
emlékmű az élet vágya halhatatlan
felhalmozva újra törékeny szavakban

ma ismét tavasz van a rügyeit bontja
mire jön a május lombját fellobbantja

gyalog

amikor az eső jellemzi a tavaszt
miért gondolok az elmúlt és közelgő ősze
lemossa rólam a nyár porát
a földutak zarándoklatát

célhoz érek-e vagy cselvetés az élet
lépkedek a semmibe elmarad ibolya hóvirág
visszacsukódnak előlem a rügyek
a határhoz értem

amikor eső jelzi a tavaszt áztató eső
amikor illatokra várnék méhekre mézre
szerelem denevér szárnya érint
az érzécsalódás ultrahangja

amikor ázik a föld mert hó sem takarta
magára hagyta a száraz ősz

(ernyő alatt siet mellőlem az élet)

a tavasz arcai

apró virágok ülnek az ágon
sárgállanak a széles csendességre
a tavaszkek égen a dél lángol
képzelet harangoz a messzeségbe

madárhad húz el sietős darvak
hol van még merev kopár éber észak
biztatásul hangosan krúgatnak
a vizekről a jeget a vak évszak

elmúltával friss sugarak oldják
az égboltozat hívogató tágas
pusztaságon locsognak a tócsák
szomjas a ménes közel a kútágas

szárnyukat kitarva közelednek
megfontolgatva a hazai gólyák
kezdeten a böjtnek ünnepeknek
kéményen fészek várja a lakóját

mindent helyén talál a természet
csitul estére a madárének

EGYED-HUSTI BOGLÁRKA

Tavaszi reggel

A hajnal napsugarai simogatóan kelesztenek ki az ágyból. Végre kellemes idő van és süt a nap. Aztán hallom, hogy csöngetnek. Egy futár tulipánnal a kezében. Meglepve veszem át tőle a virágot. Majd megyek a pénztárcámhoz mire közli ki van fizetve.

A tulipán gyönyörű mellett egy kis kártya van.

Kibontom és a következő sorok vannak benne:

„Csodálatos volt a tegnap éjszaka.

Szeretlek.

Miki”

Elmosolyodok eme kedves gesztuson. Valóban csodálatos volt a tegnap este.

Ahogy megcsókolt majd szeretkeztünk. Azt hiszem ez volt a mi örökségünk.

Olyan sokáig vártam rá, hogy így legyen. Annyi át sírt éjszakám volt. Aztán magam se értettem hogyan és miképp, de összejöttünk.

Ő meg én.

A tulipánt vízbe rakom, majd felhívom. Megköszönöm neki.

Látni szeretne. Én is őt. Így megbeszéljük, hogy este a Vörös Oroszlánba találkozunk.

Lefürdők, a nap még erősebben süt. Szinte már nyári meleg van.

Kisétálok a parkba, leülök a moha lepte fás részre és nézem a Dunát.

Ha most megállítanánk az időt és épp valaki megkérdezné mit érzek azt, hogy boldog vagyok és tudom Miki is az.

Majd a parkban elolvasok egy könyvet aztán átmegyek a szomszédos kifőzdébe ebédelni.

Utána hazamegyek átöltözni, Egy szép hosszú szoknyát veszek fel hozzá illő tűsarokkal.

Hatkor ott vagyok a Vörös Oroszlánba.

Miki pedig ismét tulipánnal áll a bejárat előtt és magához húz és a fülembe súgja:

„Szeretlek!

Én is szeretlek”.

Boldog voltam és ő is az volt. Megdicsérté milyen csinos vagyok és hogy szép a tűsarkú cipőm.

Éreztem a mohás fa illatát és olyan jó volt a karjaiba borulni.

Átneveltük az egész estét. A tulipán kinyílott.

Majd ismét az ágyban kötöttünk ki és tudtam, hogy ez az igazi szerelem, ami végre érkezett hozzánk egy tavaszi reggelen. Ez volt a mi örökségünk.

MÁRKUSZNÉ JOÓDY ANNA

Mese a tündérekről, akik köztünk vannak

Ahogy az a mesékben általában lenni szokott... Hol volt, hol nem volt...

Hát az én mesémben ez a hol nem volt egy falusi házacska képében volt távol a nagyváros zajától, porától, piszkától. Apró lények lakták a kis házat, meg a kertet, akik mindannyian tele voltak már füsttel, zajjal, korommal, na és vegyes, de inkább rossz élményekkel. Az ápolt, gyönyörű kert kapuján táblácska: NEM BÁNT-LAK. Ugye mondanom sem kell, hogy a ház tulajdonosa egy tündér volt? És ahogy ez a tündéreknél lenni szokott, szép is volt, okos is, de ami fő: jóságos. Hiszen ezért

volt itt. Így hát mindenkit befogadott, aki tele volt füsttel, zajjal és bánattal. Itt mindenkinek megvolt az elfelejteni való kicsi sztorija, amit egy ládikába zártak, és elástak a kert sarkába. Innen aztán elő sem szedték. A kulcsot akár el is hajíthatták volna, mert soha többet nem volt szükség rá. Vagy ha mégis, azt a kutyusok jó szimattal megkeresték és kikaparták.

A kert lakói közül talán a Rózsa volt a legszebb. Élete során azonban olyan sok bántásban, megpróbáltatásban és támadásban volt része, hogy védekezésből hegyes tüskéket növesztett. A többiek hiába mondták, hogy tegye le a fegyverét, itt már nincs rá szüksége, sebei olyan mélyek voltak, hogy már nem bízott senkiben.

A Szegfű bizony erősnek érezte magát. Végig pompázta a nyarat és nem is gondolt arra, hogy nemsokára búcsúznia kell. A magányt viszont nehezen viselte, ezen próbáltak segíteni.

A Százszorszép hiába volt gyönyörű. Hiába nyújtogatta rózsaszín-fehér fejcskáját, hogy vegyék észre az emberek, azok elmentek mellette, nem figyeltek és rátapostak.

A kék Nefelejcs vállaira sok ember súlya nehezedett, akikre hosszú éveken keresztül senki nem gondolt.

Az Ibolyának az fájt a legjobban, hogy tavasszal körül rajongták, minden jóval elhalmozták, aztán egészen a következő tavaszig elhanyagolták, még csak említést sem tettek róla.

A Tündér minden reggel kisétált a kertbe. Minden barátját – , mert akit befogadott, mindenkit barátjának tekintett – meglátogatta, kedvesen elbeszélgetett a legapróbb növénykével

is. Ilyenkor nem csak az derült ki, hogy mire lehet szükségük, hanem az is, hogy hol tartanak, a nyugalom és a szeretet mennyire tudta begyógyítani a sebeiket. Akik viszont visszavágytak a régi életbe, azokat felkészítette az útra, jó tanácsokkal látta el.

A legtöbbet a kert leghátsó csücskében időzött. Itt volt egy kökény bokor. Az egyik fele teljesen elszáradt, de a másik oldalán egyetlenegy ág virított.

Minden reggel eszébe jut az az éjszaka, pedig jó régen történt. Most is megborzong, mintha az éjszakai szélviharban állna. Pedig csak a szokásos reggeli sétájánál vette észre a megtépázott kökény bokrot. A két ág közül az egyik nem volt a helyén, a vihar leszakította. De a kertben sem találta sehol. Hiába kérdezte a madarakat, azok sem látták. Leült a megtépázott bokor tövébe. Soha nem látták még ilyen szomorúnak. Ahogy ott búslakodott, egy rigó a vállára szállt.

– Miért nem használod a látnoki képességeidet? Nézz utána, hogy hova vitte a szél a bokorról a letört ágat!

– Hogy ez eddig miért nem jutott eszembe?! – csapott a homlokára a Tündér. Azzal munkához is látott: finom leveleket gyűjtött egy ezüst tálkába és egy üvegdarabbal, meg a nap sugarainak segítségével meggyújtotta. A füst sűrűn gomolyogni kezdett. Aztán egyre tisztább lett a kép. Már látta, amire kíváncsi volt; az övéhez hasonlóan gondozott pompás kertet a közepén a kökény letört ágával. De nini! Már megnőtt és két új ágacska is született.

A Tündér boldogan mutatta az öreg bokornak, és az elárvult maradék ágnak, hogy minden rendben van, semmi ok a szomorúságra. Le tudják győzni a távolságot, újra egy család lehetnek. Azóta rendszeresen találkoznak a varázslatos füst vagy az üveggömb segítségével.

Egy nyári délután történt valami! A Tündér épp a napi teendőit végezte. A barátai szorgoskodtak körülötte, amikor észrevette, hogy valaki áll a kapujában. Gyorsan odasietett, mert azt gondolta, hogy újabb, menedéket kérő kis virág az. Mikor kinyitotta a kaput, hogy betessékelle az új vendéget, gyorsan hátra is hőkölt a meglepetéstől; egy fess, sudár tündér fiú állt előtte. Nem szólt semmit, csak kézen fogta. Kinyitotta a szomszéd kert kapuját és beinvitálta. A madarak kíváncsian és hangos trillával kísérték, a virágok nyújtogatták illatos fejecskéjüket.

A Tündér pedig állt a kert közepén, amely telis-tele volt finom, aromás, egzotikus fűszerekkel. Szóhoz sem tudott jutni a csodálkozástól. Le volt nyűgözve. Aztán egymás szemébe néztek. Mindketten tudták, hogy mit kell tenniük. A kis kamrából gyorsan előkapták a szerszámokat és kibontották a két kert között a kerítést.

És hogy is szokott egy igazi mese végződni?

... És még sokáig boldogan élnek...

Tiszavirág

Csoda a természetben

Te tudtad, hogy a tiszavirágnak semmi köze a virághoz, de még a növényekhez sem?

No, figyelj!

Züzüke magányosan kuporgott a káka tövében. Apró kis lény, most bújt ki a tojásból és élete kezdeti szakaszát éli. Itt ül egyedül a folyó partján. Szüleit nem ismeri, azt sem tudja, honnan és hogyan került ide. Azt viszont már érzi, hogy küldetése van. Hosszú, fáradtságos utat kell végig járnia, amíg beteljesedik az, amiért most itt van.

Fogalma sincs, hogy mihez kezdjen. Magányos, tele van szorongással, bizonytalansággal. Ahogy közelebb húzódik társaihoz, rajtuk is érzi, hogy tanácstalanok, tétovák. Szerencsére a Bölcs Öreg Természet mindnyájukat pártfogásba veszi.

Három évig élnek így együtt. Figyelik a saját és társaik fejlődését. Algát, moszatot esznek, közben gyarapodnak. Jól érzik magukat a puha iszapban. Télen mélyen befúrják magukat, hogy a nagy hideg, a jeges szél ne ártson nekik. Aztán tavasszal újra nagyot nyújtóznak az életet adó napsütésben. A lárvák – így Züzüke is – tudják, hogy sokat kell enniük, mert újabb változás

előtt állnak, és ehhez bizony folyamatosan táplálékra van szükségük.

Az idő múlik.

Ezt ők onnan tudják, hogy a meleg, néha majdnem elviselhetetlen hőséget esős, ködös ős, majd a zord tél követi. Ilyenkor érdemes a földben meleg bújóhelyet keresni, mert a túlélés csak így biztosított. Aztán jöhet megint a tavasz.

Züzüke is figyel, követi a társait. Megtanulta, hogy ha tartozik valahova, minden sokkal könnyebb. Figyelnek egymásra, segítik a gyengébbet, bátorítják félénk társukat, senkit nem hagynak elveszni. Ez nagyon jó! Betartják Természet Apó tanácsait, szorgalmasan dolgoznak. Meg is van az eredménye! Szépen fejlődnek.

Közeledik a harmadik tavasz. A természet törvénye szerint – ahogy a rovaroknál általában – a lárva állapot után el kell bújni a saját maguk készítette kis kuckóban, ami csak akkora, hogy éppen beleférnek. Csak ezután lehet a kifejlett rovar tökéletes.

A kérész család azonban már türelmetlen. A kis lusta pajorok hirtelen felébrednek, nem tűrik meg a kuckót, szó sem lehet további pihenésről! Érzik, hogy a küldetésük hamarosan beteljesedik. Átlátszó szárnyakat növesztenek, azt próbálgatják. Közben éberén figyelnek. Érzik már, hogy az ő napjuk közeleg.

Erre vártak három éven keresztül!

Züzü is izgatott.

Igen, Züzü, mert ő már nem Züzüke. Az apró, törékeny jószágból az évek során gyönyörű felnőtt lett; igazi remekmű. Kecses, vékony kitin testét ott díszíti a finom, lehelet könnyű, átlátszó szárnyacska, amit büszkén feszít ki, had lássa az egész világ, nem dolgozott hiába.

Szinte vágni lehet a levegőt az izgalomtól. A nap vakítóan süt, egy kósza felhő sincs az égen. Még a nád susogását sem lehet hallani.

Aztán végre megtörténik a csoda!

Varázsütésre szinte egyszerre röpül az ég felé ezernyi apró lény, hogy megmutassa magát a nézőknek, had gyönyörködjenek a pazar látványban! Igen! A koreográfia szuper! A közönségnek is tetszik. Visszatapsolják. Züzü is megtalálja a párját. Szorosan összetapadnak, élvezik a gyönyörűséget, aztán beteljesítik küldetésüket. Lerakják a petéket. Az apró tündérek még köröznek egyet-kettőt a sima víztükör fölött. Így búcsúznak a földi világtól. Züzü visszanéz. Oda, ahol az előbb még az édesbús táncát járta. Küldetése befejeződött.

A folyó tudja a dolgát. Óvatosan, szelíden ölébe veszi a táncból elcsigázott testeket. Egy ideig ringatja őket. Talán még dúdol is nekik valamit. Aztán a habok szárnyukra kapják, majd dél felé sodorják az alig pihegő, vagy már élettelen apró testeket.

Vége a látványnak. Ahogy fogynak a kis kérészek, úgy ürül ki a part is. Megint egy évet kell várni az újabb csodára.

Éjszakai égbolt

Ismertem egyszer egy virágot. Olyat, hogy nála csacskábbat még soha. Gögös volt, szeszélyes, és egy kissé butácska. Talán mindez a gög, szeszély s butaság megengedhető olyasvalakinek, aki ilyen erős sugarakban önti magából a bájt, a gyönyörűséget, a szebbnél szebb és finomabbnál finomabb illatokat, akiben úgy csordogál az élet, ahogyan egyetlenegy másik virágban sem csordogált még soha.

Ismertem, már egészen fiatalon is. Tanúja voltam előbújásának, első kortyainak. Ott voltam, amikor gyökereit megvetette, s akkor is, amikor az ég felé húzódkodott. Láttam első leveleit a szélnek integetni; a bimbót, aki volt, s a gyönyörű, érett szirmokat, amelyekké lett. S meg kell mondanom, valóban csodálatos volt. No, nem csupán gyökerei, szára, levelei és szirmai – mind közül legcsodálatosabbnak mindmáig szépülésének folyamatát tartom.

Szépülés. Tán nem is elegendő, mi több: kevés. Kifejezhetetlen, amit akkor láttam. Később már látta az egész város is. Szépségének hamar híre ment, tolongtak, hogy láthassák üde, kezdetben piruló szirmait. Csészelevelei mögé bújt, engem figyelt lehajtott fejjel. Szégyellős volt, takarta magát, árnyékot keresett. Mind őt nézik, mondta. Bújjon elő, tanácsoltam neki. Menekülni úgysem tud, majd megtartom, ha

elájulna, ígértem. Akkor elhallgatott, kihúzta magát, s feltekintett az égre. Tudtam jól, időtlen idők óta oda vágyakozott, *Hozzá*, borzasztó mód türelmetlenül, s ahogy telt az idő, egyre türelmetlenebbé vált. Abban a pillanatban viszont láttam: amikor a nap végre rávetette sugarait, melengetni, simogatni kezdte őt, a végtelennek tűnő idő megállt számára. Hiszen erre várt, amióta csak megszületett.

Hamar hozzászokott az álmélkodó sóhajokhoz, a különböző színű tekintetekhez. Sokan megtapsolták szépségét, széllel lejtett kecses táncait. Színpadává vált a világ. Bármily kicsiny is ez a park: az övé volt. Kedvére illegethette magát benne, kígyómód tekergőzhetett, hogy színeit, s azoknak minden árnyalatát jól láthassák. Láttam én is mindent: fürdőzését a nap kölcsönözte csillogásban (egy kevés rám is vetült belőle); váltakozó arcait, melyeket mind-mind különböző szándékkal mutogatott különböző tekinteteknek; botlásait, melyeket újabb sor szírommal igyekezett eltakarni drága napsugari elől.

Pompázatos táncát sosem unta meg. Bevallom: jólesett néznem őt. Jómagam sosem tudtam úgy táncolni, soha nem is lesz rá képességem – világosabb volt ez számomra, mint a déli nap vagy az éjjeli telihold. Hát csak figyeltem, csodáltam. Sokáig, nagyon sokáig. Igazán szeretett táncolni, s szerettek is táncolni vele. Gyakran irigykedtem a szélre, és irigykedtem úgy a napra, mint az esőre is: nem mozdulhatok, fel nem kérhetem, szomját nem olthatom, nincs fényem, melyet reá vethetnék. Ám minden alkalommal, amikor a virág visszapillantott rám, s táncáról véleményem kérte, újra magamba véstem bájos mosolyát, a szirmain leguruló fáradt cseppeket, kimerült

szuszogását a naplementében. Nem irigykedhetem: végtére is, boldogsága nekem is csak boldogság.

„*Ugye, szép vagyok?*” – kérdezte egy csendes estén. Hirtelen bátortalansága meglepett. Addigra már félelem nélkül válaszolt, ha kérdezték, hosszas beszélgetésekbe elegyedett távolról érkezett madarakkal, százszorszép barátnéival naphosszat csacsogott pillangókról és méhekről. Illetődöttségem késői választ szült: a virág meghallgatott ugyan, de hamar nyugovóra is tért. Fejét elfordította, azt hazudta, úgy kényelmesebb neki, másképp már aludni sem fog tudni soha. De én azon az estén már tudtam: nem hitt nekem.

Onnantól rám sem nézett. Nem pusztá feledékenységből, sokkal inkább élete egyik első, nagy döntéséből fakadóan. Ha eső is mosta, szirmai és levelei csapzottá is váltak, szára megmegtöredezett is, minden erejével csak a napot várta. Ha szólni próbáltam, menten elhallgattatott: csitt! Hallani sem óhajtja, távol állják nemes lelkétől, hogy hazugokkal egyetlen pillanatnál többet is eltöltsön. Neki nem kell más, csak a nap szülte világosság. Végül ráhagytam, egyszer majd úgyis megérti. Azt hiszem, amikor ez később megtörtént, egy kicsit zavarni is kezdte: ő csak egy virág. Nem több, de nem is kevesebb; éppen annyira virág, hogy szabadulni ne tudjon önmagától. Tudhatta azt is: nem lehetetlen. Válhatna ő szabaddá is, még a gyökereit sem kellene magával hurcolnia, rám bízhatná mindet – de áldozata túl drága volna oly kevés időért cserébe.

Végül is maradt. Könnyes orcáját hamarosan felszárította a szél, a nap újra felmelegítette őt a vihar után. Nem kellett sok, újra visszatért. Még akadtak olyanok, akik várták őt – bár egyre

kevesebben. Hajtások, melyek a korábbi viharból, a zuhogó esőből, a vad szélből, és a reggeli harmatból születtek: frissek, üdék, zsengek... Míg ő küzdött a vihar ellen, bárhogyan is tépázta őt, másokat sokkal szebbé tett.

A virág szirmait napról napra lilábbá fakította az erős fény, porzói sem takarhatták előlem apró, de rengeteg tuskéit. Addigra már nehéz volt eldöntennem: vajon csak hallgatni nem akar, vagy nem is hall egyáltalán? Tuskéi azért szűnnek napról napra egyre jobban, mert látja maga körül az elkeserítő változást, vagy pusztán szépsége új fokozatát kívánja világgá kürtölni velük? Szára vajon a büszkeségtől vagy visszafojtott könnyeitől duzzad olyan nagyon? Mert hallottam ám! Szavait, még akkor is, ha ő már nem hallotta másokét. Hallottam beszélni a csillagokkal, láttam sóvár tekintetét, amelyet feléjük fordított. Tudtam szomorú sóhajairól – csak ő nem tudott enyémekekről.

S akkor, azon az estén én is megértettem: fényre vágyott ő, de nem a csalfa napéra, amely nem őt süti egyedül. Napközben is az éjszakai csillagokat kereste, azért bámult felfelé olyan nagyon, olyan büszkén, azért táncikált olyan szeszélyesen. Közéjük vágyott, irigyelte szerény, de biztos ragyogásukat. Irgyelte tőlük, hogy sosem tűnnek el onnan; örökké olyannak maradnak meg, amilyenek megteremtettek. Amikor a tekintetek éjjelente találkoznak az éggel, mindig csodálni fogják apró fényeiket. Az éj sötétje kiemeli szépségüket. Úgy, ahogy a nap egy idő után az övét csak mulandóvá teszi. Azt hihette: nekik a nap örökbe adta a fényt, de amíg virág, ő csak kölcsönbe kaphatja, azt is rövid időre.

Dölyfösen sütött le ránk a nap. Az után az éjszaka után már azt is láttam: virágom bizonytalan büszkesége elenyészik eme lángoló fény mellett. Elkecserekedtem. Hisz olyan nagyon várta! Alighogy kibújt, máris a fényről kérdezett. Milyen azt látni is, nemcsak érezni, én már biztosan régóta ismerem, meséljek róla még, még, még! Valósággal csodálta a fényt, s a napot, mely az egésznek forrása. De a nap csak nevetett, nevetett ott fenn az égen. Nevetett rajtam az eső is, szörnyű kiszáradásomon, nevetett virágom könnyein, melyeket helyette nyeltem: leveleit megrágcsálták, már senki nem akart táncolni vele. Lassanként hullajtotta tüskéit, éreztem szúrásaikat hanyatlásuk előtt. Lehető legnemesebb feladatommá vált: ugyan fájni fog elnyelni mindent, ami valaha volt – nem csak a hulló tüskéket, de az egyre barnuló leveleket, a sárguló szarat is –, ám ezt igazán senki más nem tehetette meg rajtam kívül.

Alig három nappal később történt meg. Este hangosabbá váltak a tücskök, virágom úgy gondolhatta, most jött el az alkalom: szavait csak én hallom majd, senki más. Tudtam, elporladok majd benne teljesen, mire mondanivalójának legvégére ér, mégis csekély áldozatnak tűnt ez a hosszas hallgatás után. Tudom-e, mire készül, kérdezte. Meg sem várta válaszom, rögtön felelt a fel nem tett kérdésre. Talán akkor már érezte ő is: előre tudok én mindent, láttam ilyesmit korábban is, csak akkor nem voltak kérdések, melyeket képtelen voltam feltenni.

Ezt kérte, hát öleltem, amíg tartott. Beszélt, beszélt, újra csacsogott nekem, de most csak válaszokat adott, el nem vett semmit. Neki ezt most meg kell tennie – mindenáron. Ha nem is

sikerül, muszáj megpróbálnia. Többé nem élhet csak virágként. Túl fájdalmas neki itt, bennem gyökerezni, s tudja, nekem pontosan annyira fáj itt tartanom őt, még ha látom is, mennyire vágyakozik oda fel, a magasba, hogy valósággal szakítaná már azokat a rothadt gyökereket, ha attól hamarabb közénk tartozhatna itteni megalázó léte helyett.

Tán a másnap nem úgy gondolta, de virágom, az én csacsogó, gőgös, szeszélyes kis virágom, aki gyönyörűségek közepette született, halálában éppoly csodálatos maradt. Kecses teste elhullott rajtam, s én azóta is itt fekszem. Évről évre új virágok borítanak, egyik szebb, mint a másik, némelyikük hosszabb, másuk csak rövidebb látogatásokat tesz nálam. Már nem fáj búcsúzkodnom sem, amikor eljön az idő. Csak nézek fel, minden nap egyre csak várom az éjszakákat, a csillagokat. Várom, hogy ő is előbújik közülük, hogy fénye majd egyre erősebbé válik. Várom, mert akkor megígérte: ha csillaggá válhat, örökké rám ragyog majd.

Morze-kód

Hümér professzor magányosan élt nyéki otthonában, a tudományoknak szentelve életét. A környékbeliek csak „a különként” emlegették. Kutatási területei: a nyelvészet és az asztrológia, de a múzsák is gyakran meglátogatták. Szárnyaló gondolatait ilyenkor szonettek jambikus lejtésű sorai közé zárta. Jól bevált alkotói módszere volt, hogy írás előtt lehunyt szemmel addig meditált, míg fénypontok, különböző fényes alakzatok jelentek meg szemei előtt, vagyis, hite szerint, kapcsolatba került a kozmosszal, onnan kapva a sugallatot. Egy alkalommal, meditálás közben, ahelyett, hogy sugallatot kapott volna, őt kapta fel valami és röptette szédületes sebességgel valahová. Pánik fogta el, elveszítette időérzését, fogalma sem volt arról, hogy percekig, hetekig vagy talán évekig tartott ez az utazás. Amikor valamennyire magához tért kábulatából, egy vakítóan fényes szoba műtőasztalán találta magát fehér köpenyes fura alakoktól körülvéve. A félig ember, félig madár külsejű lények szemei lézersugarakként villogtak, és írógép kattogásához hasonló hangon beszéltek egymással.

—Jól sikerült a műtét—mondta egyikük. Hagyjuk pihenni egy ideig. Azzal elmentek. A professzor fölöttébb elcsodálkozott azon, hogy érti a beszédjüket. Ahogy így tűnődött, valamilyen készülékről a következő szöveg hangzott fel: „Kezdetben az emberiségnek egy nyelve és egyféle beszéde volt. Ám az emberek nagy gőgjükben szembeszálltak Isten akaratával, ezért Isten megbüntette őket, összezavarta a nyelvüket, hogy ne értsék meg egymást, és szétszélesztette őket az egész föld kerekiségén.” Nyomban sejtette, hogy a bibliai szöveg összefüggésben van az ő küldetésével. Rendkívül kíváncsi lett, alig

várta, hogy valamilyen felvilágosítást kapjon. Ekkor Szerafina nővér lépett be a műtőbe, és bemutatkozás után felajánlotta, hogy segít eligazodni a helyi körülmények között.

—Most elvezetem a szobájába, professzor úr — mondta, és miután rendbe hozza magát, Dr. Asztral kívánja Önt fogadni. Kilépve, mintha gomolygó ködfelhőbe kerültek volna az élet bárminemű jele nélkül. Elindultak, jobban mondva, inkább lebegtek egy ideig, majd beléptek egy báránylegényre gomolygóba. Barátságos berendezésű szoba fogadta, és a mellékhelyiség is fürdőszobára emlékeztetett, bár csapok helyett, gombnyomásra, a felhőből olvadt ki a víz. Ugyanolyan fehér köpeny és papucs volt előkészítve számára, mint amilyen a helyiek viseltek. Mire Hümer professzor elkészült, már várta a reggeli a szobájában. Különböző rudacsok voltak egy tányéron, mindegyik más- más ízesítésű, és egy kancsó víz. Megreggelizett és egészen felfrissülve indult Szerafina kíséretében a doktorhoz. Rövid lebegés után egy másik gomolyfelhőben kialakított, csak sokkal nagyobb szobába érkeztek, ahol fogadta Dr. Asztral. A doktor külsejét nem mondhatnánk valami megnyerőnek: ragadozó madárra emlékeztető hatalmas alakja, háromszög alakú kicsi feje, elálló szemei, nagy karvaly orra, amely szinte teljesen eltakarta a száját, parókaszerű haja, vesébe látó tekintete okán. Különbözőbb formák nélkül, kézre hasonlító szárnyvégét odanyújtva bemutatkozott, és mielőtt a professzor megszólalhatott volna, így folytatta:

—Elmondok mindent, amit tudnia kell, és amire kíváncsi. Ez itt az Uranosz bolygó, hetvenhét millió fényévre a Geosztól, és űrszondával hoztuk ide magát nyolcvannyolc nap alatt. Ez az időintervallum a geoszi időszámítás szerint elhanyagolható. A műtőben elhangzott szövegből azt is sejti már, professzor, hogy mi a célunk. Nos, jól sejti: Mi, halhatatlanok, azért maradtunk itt, hogy az emberiségnek azt a végzetes hibáját helyrehozzuk, hogy szembeszállt Isten akaratával. Ezért kidolgoztunk egy tervet, amellyel elérjük, hogy mindenki újra

egy közös nyelvet beszéljen, hogy véget vessünk az emberek közötti örökös viszálynak, háborúskodásnak. A terv megvalósításának tétje a halhatatlanságunk.

— Ezt, hogy fogjuk elérni?— kérdezhetné. Ön, professzor, csodálkozott, hogy egyből érti a beszédünket. Azért érti, mert az agyába beépítettünk egy apró fordító készüléket, ami a gondolatait is, a beszédjét is azonnal lefordítja a mi nyelvünkre, a morze nyelvre.

— Értem, doktor, de akkor minden egyes ember agyába beépítenek egy készüléket?— kíváncszott ki a kérdés a professzorból. Nem, ezt egyszerűbben oldjuk meg az Ön segítségével. Ugyanis az Ön készülékébe beépítettünk egy sugárzó fejet, ami a beszédvírust fogja sugározni mindazon emberek agyába, akikkel kapcsolatba kerül, majd azok is tovább terjesztik. Így rövid idő alatt mindenki megtanulja az új nyelvet Hümériában.

— Zseniális ötlet— mondta a professzor elismerően.— De mi lesz akkor a népek kulturális kincseivel: zenéjével, irodalmával?

— Ez a tervünk következő lépése,— folytatta a doktor,— amit szintén Önnel, és más népek hasonló kiválasztottjai segítségével oldunk majd meg. Most egy ideig a vendégszeretetünket fogja élvezni, professzor, ami alatt összehasonlító tanulmányokat készít a hümér, illetve a morze nyelvekről. Természetesen minden segítséget megadunk, minden technikai valamint írásos eszközt a rendelkezésére bocsátunk. Azután visszavisszük a hazájába, ahol majd a legkiválóbb szakemberek segítségével Hüméria tudományos eredményeit, szellemi kultúráját átültetik morze nyelvre. Miután valamennyi népnél lezajlik ez a folyamat, a Geosz szellemi kincsei igazi, mindenki által hozzáférhető közkinccsé válnak. Hümér professzor azonnal hozzálátott a munkához, összehasonlította a két nyelv struktúráját, nyelvtani kategóriáit, gyökrendszerét, szókincsét. Általános következtetései, hogy a két nyelv tömörség szempontjából hasonlít egymáshoz, a

morzénak egyszerűbb a nyelvtana, a hümének gazdagabb, árnyaltabb a szókincse. Dolga végeztével máris nyéki otthonában találta magát, az utazást öntudatlan állapotban élve át. DSN antennán keresztül Asztrál doktor közölte a professzorral, hogy a terv első két lépésének megvalósítása után az összeállt anyagot teleportálják vele együtt, hogy előkészítsék az utolsó mozzanatot. Rövidesen egy nyelvészeti konferenciára kapott meghívást, ami éppen kapóra jött, hogy a kísérlet első lépését tesztelje. A konferencián híres tudósok, nyelvészek vettek részt nem csak Hümériából, de idegen országokból is. A professzor végighallgatta az előadásokat, (idegen előadók esetében mindenki bekapcsolta a fordító készülékét), majd ő is szólásra emelkedett. Előrebocsátotta, hogy fontos küldetése van, világmegváltó feladatot kell teljesítenie, amit a kerubok bíztak rá. Elmesélte különös kalandját az Uranosz bolygón, a halhatatlanok földjén, és közben megfigyelte, hogy az ő beszéde közben senki nem kapcsolta be a fordító készülékét, vagyis a vírus hatott. A teremben feszült csend volt, hitetlenkedve hallgatták az elhangzottakat, majd fészkelődés támadt, izgatott beszélgetés indult, volt, aki mágusnak, sarlatánnak nevezte, de végül el kellett ismerniük, hogy igazat mond, mivel mindannyian morze nyelven kezdtek beszélni. Ezután közös tervet készítettek a fordítói munka megszervezésére. Megállapodtak abban, hogy a legkiválóbb szakemberek bevonásával a lehető legrövidebb időn belül kell elkészülniük evvel a rendkívül nehéz munkával, hogy mielőbb megteremthessék a világbékét, mivel a geoszi emberek léte véges. Azonban még mindig akadtak kételkedők.—Vajon az egynyelvűség megteremtése valóban elegendő az emberek közötti megnevelés, viszálykodás megszüntetéséhez?—fogalmazódott meg bennük a kérdés. A végső döntés az volt, hogy meg kell próbálni. Lázás készülődés indult. Elismert tudósok, irodalmárok, nyelvészek, kritikusok, zenetudósok, műfordítók kiválasztásával kezdték a munkát, majd könyvtárnyi anyagokat digitalizáltak, színházak játszották a legjobb darabokat, mozik vetítették a régi filmeket, új tévécsatornák

indultak tudományos és kulturális műsorokkal, koncertek szórakoztatták a közönséget. Mindez hatalmas szellemi pezsgést eredményezett. Következett a fordításra alkalmas anyag kiválogatása a kritikusok véleménye, valamint a közönségsvázlatok alapján. Most indult csak igazi versengés a Geosz népei között. Ha már ki kellett tárulkozniuk a világ előtt, mindenki a lehető legszebb oldaláról szeretett volna megmutatkozni. Ezúttal nem erőszakkal, nem fegyverrel mérkőztek, hanem a szellem erejével. Évekbe telt a kivitelezés, de sikeres volt. A professzor úgy gondolta, hogy már ideje értesítenie Asztral doktort, hogy beszámoljon az eredményről. A doktor meglepődéssel nyugtázta a hallottakat, és máris készítette elő a terv utolsó mozzanatát. A telefonbeszélgetés után Hümér professzor újból ugyanazon a műtőasztalon tért magához kábulatából, mint első alkalommal. Asztral doktor avval fogadta, hogy most feltárja előtte azt a titkot, amely a tervük megvalósulásának a része, és amit még halandó ember nem látott. Adott neki egy szemüveget, amelyen át látta szétnyílni a sűrű ködfüggönyt, és kékes gomolygásban rajzolódtak ki az Uranosz bolygó égbe nyúló sziklái. Az egyik ilyen szikla gyomrában egy barlangtemplomba jutottak. Lélegzetelállító látvány fogadta őket: Mintha az ég egy darabja leköltözött volna ide, hogy a belépőt a mennyekbe emelje. A hatalmas templomhajó freskóit és a szentek szobrait földöntúli dicsfény ragyogta be, és varázsolta életszerűvé. Tömjén illat terjengett a levegőben. A doktor arcán mély áhítat tükröződött, máskor idegesítően kattogó hangja meglágyult, szinte dallamossá vált, amint sorolta a szentek neveit. Elvezette a professzort a szentélyhez, ahol egy Kódexet őriztek. Szép kivitelezésű, aranyozott rúnákkal írott Kódex volt.

— Ez tartalmazza az őstudást—mondta a professzor, és azért hoztuk el a Geoszból a modern civilizáció eredményeinek leírását, hogy a kettő ötvözéséből megteremtjük az ideális élethelyzetet. Elmondta, hogy az írásos anyag eredetijét ők tartják meg, mivel az anyanyelvi változatra a Geosz-bélieknek már nem lesz szükségük, ugyanis, ezúttal újabb

készüléket építettek be a professzor agyába, ami a felejtés vírusát hordozza, amely vírus az emberi memóriából kitörli az anyanyelvet. Hümer teljesen ledöbbszent, erre nem számított. Úgy érezte, forog vele az egész világ.

—Az eredeti anyagból nyelvmúzeumot létesítünk, így őrizve a nemzeti nyelvek nyomait—folytatta a doktor; tudomást sem véve szavai hatásáról, a fordítást pedig visszakapják, miáltal lehetőségük nyílik megismerni a világ bármely népének kultúráját bármelyik csatornán egyetlen gombnyomásra. Önnek, professzor, most már más dolga nincs, minthogy visszatérve Hümeriába, elterjessze a felejtés vírusát, és ezáltal megvalósul a nagy mű: a világbéke. A professzor egész élete munkáját vélte romba dőlni, alvajáróként hagyta, tegyenek vele, amit akarnak. Nem tudta mikor, hogyan került haza nyéki otthonába. Fásultságából telefoncsengés riasztotta fel. Félve vette fel a kagylót, attól tartva, hogy a telefonálót nyomban megfosztja anyanyelvétől.

—Itt Hümer professzor—mondta végül nagy elszántsággal anyanyelvén. Nagy csodálatára a telefonáló is anyanyelvén szólt, nyelvészeti konferenciára hívta. Hümer megköszönte a meghívást, és hitetlenkedve bár, de kezdett reménykedni.

—No, majd a konferencián kiderül—gondolta, és türelmetlenül várta az alkalmat. Eljött a várva- várt nap, és a professzor a konferencián hümerül, anyanyelvén terjesztette elő tudományos dolgozatát. Közben izgatottan figyelte közönségét. Megelégedéssel vette tudomásul, hogy az idegenek bekapcsolják a fordító készülékeket, a hümérek pedig érdeklődéssel követik az előadását. Örült is, de dilemmázott is magában, hogy a halhatatlanok miként fogadják a hírt. Szorongva hívta fel a doktort.

—Sikerrel járt, professzor?—hangzott a kérdés az antenna túlsó végéről. Hümer zavartan hümmögött egy ideig, majd kívágta:

—Nem, Asztrál doktor, mi nem felejtettük el az anyanyelvünket.

—Az nem lehet,—kattogott ingerülten a hang,—mi nem tévedtünk, ugyanazt a vírustörzset használtuk, mint a többi népek esetében. Valószínűleg magukban keresendő a hiba.

(Vagy mégsem?—tűnődött magában. Lehet, hogy az ősök ereje átszállt a kései utódba?)

—Sokat gondolkoztam rajta, doktor—szólt a professzor. Lehet, hogy a nyelvünk természetében rejlik a magyarázat, ugyanis a hümer nyelv gyökei (szótövei) a kiejtett emberi hangok gyökké rögzülései. Ezért, ameddig létezik emberi hang, addig a hümer nyelv sem tűnhet el.

—Rebellis népség! Mindig is az volt a hümer, a Teremtő akaratával is szembeállnak—rikácsolt most már a hang. Kiengedték a szellemet a palackból. A nagy terv elbukott, mi meg lebuktunk, közönséges halandókká lettünk. Ha eddig őrzőik voltunk, ezentúl ellenségeik leszünk. Újra kezdődnek a viszályok, a véres háborúk, a történelem ismétli önmagát.

KISS ANGELIKA

Tavaszi lángok

Termékeny, dús bimbók, ébredő álmok!

A kikelet húrja megpendül néktek,

Arany pengetője, fényt hint felétek,

Bölcsesség nedűjét öntözi rátok.

Pattogó tűzbimbók, felkelő lángok!

Csillagja vagytok az égbolt tükrének,

A remény sugarát felrepítitek.

Életet vibrál száz fénylő szikrátok.

Az ébredés kottája égig repül,

A fűzfának hárfáján tudásvágy ül,

A csermely kórusa szomjat oltó.

Hangjegyek ülnek a bárányszerűn.

Dallamuk átsuhan téren s időn.

Virul az élet, az örökforgó.

Kérész boldogság

Törékeny selyem-tündérként

*táncolnak a tó felett,
apró léptük puhasága
a víztükrön csepereg.*

Csupán néhány, röpké óra,

*mit az élet nekik ad,
megszületnek, és szeretnek,
sorsuk egy, a boldogság.*

De ha sebes szellő szárnyán

*jő az est, az álmodó,
fénylő eső hull az égből,
fehér fátylat ölt a tó.*

Élet s halál násztáncából

*élet s halál született,
saját bölcsőjében talál
sok kis tündér sírhelyet.*

NAGYNÉ TÓTH ILDIKÓ

Nyúlfogás

Kora reggel volt még, a konyhában mégis ropogott a tűz a sparheltban. A nagymama mindig korán kelt, mert a déli harangszóra asztalon kell lenni az ebédnek. Kicsi unokája is mindig korán kelő. Már a harmatos fűben kergette a szöcskéket, őt meg a törpekakas. Ez volt az ő reggeli szertartásuk.

A törpe meggyfa tetején tanyáztak ezek a fura kis jószágok. Japán tyúkoknak is hívták őket. Valószínű azért, mert a kakasok a reggeli ébresztő kukorékot a japán időszámítás szerint adták elő a környék örömére. Volt köztük mindenféle fura forma. Alapjában kicsi testüket feketében irizáló tollak fedték, de fejükön a tollkoronát nagyon változatosan viselték. Voltak a „bitlisz” fejűek, akiknek fekete fehér tupírozott gombafejük még a csőrüket is eltakarta, aztán a színes, hatalmas tollkoronások, ezeknek még a tarajuk is különleges, vagy többsoros, vagy hatalmas, és oldalra liffenő. Farktollukat hosszú, pompázatosan színes bokrétává növesztették.

No, ezek között uraskodott a kislány kedvenc kakaskája, hatalmas sarkantyúkkal, peckesen járt az udvaron. Minden reggel úgy érezte, kis gazdáját meg kell kergetni. Persze, ez csak amolyan játék kettejük között. A kakas kurjantott egy nagyot, majd tollait felborzolva rohant a kislány felé, ő meg sikongatva szaladt előtte a lakásig. Akkor a kiskakas diadalittasan

kukorékolt egy nagyot, és peckesen végig vonult az udvari nép előtt. Mama cica a reggeli mosakodás közben unottan nézte végig ezt a napi cirkuszt. Nem is értette, mit rohangálnak, hisz nincs itt egér!? Szóval, ez a reggeli torna, utána béke honolt az udvaron.

Reggelizés után irány a rét. A falu utolsó utcájában igazi idilli a hangulat a tavaszi napsütésben. A kis kertes házak végében pompázatos virág borította rét illatozott. Ide jártak az utcából a gyerekek játszani. A lányok virágot szedtek, a fiúk bokrokat csépeltek bátor katonaként.

Nagy itt a szabadság, mert az erdő aljáig csak a rét, a két patak, gyümölcsösök, szántók nyújtóztak a napsütésben. A gyerekek egymásra vigyáztak, hisz volt köztük kisebb nagyobb, fiú, lány egyaránt.

Időnként átterelték itt a juhokat. Most is ez történt. A fiúk az elfoglalt rétről elszaladtak a patak partjára játszani, a lányok az újszülött báránykákat simogatták.

Aztán a nyáj tovább indult. A fűnyírás sikeresen befejeződött, a kisebb bozótok is eltűntek. És ekkor végre meglátták a lányok azt a szemtelen fülest, aki napok óta ott incselkedik. Gyorsan összedugták a fejüket, mert csak el kellett volna kapni azt a nyuszt.

- Én tudom, mit csináljunk! Apu mondta, meg kell sózni a farkát, akkor el tudjuk kapni! – mondta nagyon komolyan az egyikük. Gyors megfontolás, és már szaladtak is Ildikéjék házához.

- Mama, mama! Kérek sót! – kiabálta már az udvarról.

- Hát, az meg mire kell nektek? – kérdezte a nagymama, miközben az ebéddel szorgoskodott.

- Itt a nyuszi! Meg akarjuk fogni! – Mondták izgatottan a lányok.
 - Nem lehet azt megfogni.
 - De igen, apu mondta, és a fiúk vasárnap fogtak is egyet sóval! Tudod, azt a kéket, az új ólban.
 - Ja, ha apu mondta, akkor az más. Na, tartsátok a markotokat. – kuncogott a nagymama.
- Mindegyik lány kapott a markába egy kis sót, aztán már el is rohantak a nyúl nyomába.
- Erre gyertek, de csendben, nehogy észre vegyen minket. Lopakodva, markukban a sóval vágtak át a réten, oda, ahol a nyuszt látták az előbb.

És tényleg, a nyúl ott falatozott, jó nagy vadnyuszi. Békésen rácsálta a füvet. Biztos volt fürgeségében, mert egész közel engedte magához a lányokat. Aztán egy nagyot ugrott, amitől a lányok felsikítottak, és hirtelen cikázva elkezdett rohanni a réten át. A lányok meg apró lábakkal, visítva, kiabálva rohantak utána. Persze, egy tapsifüles fürgébb, és pillanatok alatt eltűnt.

A kis vadászok orrukát lógatva mentek vissza a házba kezét mosni, mert addigra izzadt kis tenyerüket már igencsak csípte a só.

- És a nyúl? – kérdezte csodálkozást színlelve a nagymama.
- Hát, már egész közel voltunk, szerintem, szórtunk is a farkára sót, de mégis elszaladt. – mondták kicsit szomorkásan a lányok.
- Semmi baj, majd legközelebb. No, gyertek. Kap mindenki egy karéj zsíros kenyeret. Retket meg újhagymát szedjete a kertből. Ebédig még van egy kis idő, addig visszamehettek a rétre, aztán ki tudja, hátha visszajön az az imposztor.

A zsíroskenyér, meg a zöltségek hamar feledtették a kudarcot. Egy pöttyös labda is előkerült, azt könnyebb volt elkapni, és só sem kellett hozzá.

Csók István: A tavasz ébredése

forrás: https://www.kieselbach.hu/alkotas/a-tavasz-ebredese_6435

ANTALKA ÁGOTA

Anyák napja virágnyelven

Május első vasárnapja volt. Anyák napja. Azon a reggelen ébredés után az anyjára gondolt. Számára ő volt a három szál piros szegfű áttetsző fóliában. Vékony, fehér szalaggal átkötve. Az anyjáról mindig ez jutott legelőbb eszébe, mindig ilyen virággal látta őt, ha valakinek vitt vagy valakitől virágot kapott. Mikor ballagott is ilyen kis piros szegfűves kosarat kapott tőle.

Nem szerette a piros szegfűveket. Főként három szálát áttetsző fóliában. Mindig ugyan úgy csomagolva. Folytogatta a megszokottsága. S még jobban, hogy ezt neki is úgy kellene szeretnie. Akarta ő, tényleg próbálta, de belülről sehogyan sem érezte.

Annyira bosszantotta akkor reggel a piros szegfűvek gondolata, hogy ráült egész délelőtti hangulatára, sehogy sem bírt szabadulni tőlük.

Aztán megjelent a lánya. Fején rakoncátlan fürtökön himbálózó napszemüvegével, kék blúza előtt tenyerén tartva egy selyemzöld papírba csomagolt cseréppel. Benne egy alig kinyílt napraforgó. Leírhatatlanul szép volt. A virág s a lány is.

Döbbsen nézte ezt a tiszta, már lassan felnőtté vált gyermeket, amint felé tartja. Neki hozta. A napra forgó napraforgót, amely mindig a fényt, a melegséget keresi. Csak

átvette, s érezte, hogy könnyei kikíváncsoznak. A szavak belsejében kapaszkodva nem tudtak előfurakodni. Nem is voltak akkor a belső vívódásaira szavak.

Az előbb a piros szegfűvek kényszerektől szeretetre képtelen lelkiismeretfurdalásai voltak, most ott a napraforgó, kimagaslik benne az égig, s e kettőtől most valahogy megszédült a lelke. De nem mondta. Vannak érzések, amik oly bonyolultan kavarnak, hogy nincsenek rá leíró mondatok. Ezért úgy döntött, hagyja, hogy a dolgok a maguk időrendi folyásában találják meg a maguk útjait.

Aztán délután vett egy cserepes gerberát. Egyszer talán kérdezte az anyját, s úgy maradt meg neki, hogy akkor azt mondta, az a kedvenc virága. Pasztell kaspót választott hozzá. Magának soha nem vett volna ilyent, de az anyjának tetszeni fog. Elvitte hozzá. Nem volt otthon. Az asztalon hagyta.

Nem akart még haza menni. A szegfű hangulat rátelepedett nyakára, húzta a vállát. Ekkor javasolta a lánya, kocsikázzanak ki, távolodjanak el a várostól. Kisvártatva egy hegyi úton kanyarogtak, mikor az út mentén margaréták kezdték szegélyezni a látóhatárt. Arra tértek, ahol az erdő mellett legelészett egy csorda. Puha felhők feküdtek fel az égboltra, s a bokrok zöldjét még áthatóbbra festették.

Mikor a lánya egy búzatábla mellett leparkolt, már egészen elcsendesedtek belső viharai. Kiszabadult mások vagy saját elvárásai fogságából. Kiszállt az autóból s lassan begyalogolt a búzatáblába. A nap még messze nem szítta ki fényét, még üde zöldesen ringatózott, csak sejtette, hogy aranyszínű ruháját is felölti majd.

Állt a búzatáblában. Tenyerét végigsimította a kalászek fölött. A májusi nap megütközött szemében. S amint feltekintett az égboltra, arra gondolt, mennyire búzavirág illata van a lánya és az ő kapcsolatának. Meleg sárga színeket begyűjtő búzatóblákban ringatózva a végtelen ég kékje, a szabadság tengerei köszönnek vissza abban a különlegesen vad s mégis szelídkék búzavirágban. Ott vannak elválaszthatatlanul egymásnak. Amint az életet adó fényt begyűjtő tápláló kenyérben végző búzakarász a víz színét magában rejtő búzavirággal. Összekötve, s mégis szabadon.

Állt a búzatóblában, miközben a napraforgójára gondolt. Ma két fényvirág is leöblítette a belsejében dacoló nehézkes bársonyérzésekként ólálkodó szegfűszálakat.

Útban haza fele arra gondolt, vajon tudja-e a lánya, hogy ha tehetné, a virágzó rétek összes színeiből terítené lába elé a világot...

IOCHOM ZSOLT

földi-lét

jó így együtt
csak te meg
nem érted
mit viszünk
magunkkal
ha hív
az élet
mi fér el
a tenyeredbe
kevesebb talánt
és több igent
ha mondasz
megszelídül
az egész világ
rózsává tesznek
a róák
kígyó marja a
birkát
dorombol a hold
kiserceg belőlünk
a vágy –
nem kérünk
üvegburát!

Kálvária

Járni jár, csak jusson,
így osztoznak a jusson:
egy a miénk,
egy a másé,
a tiétek...
az elmúlásé!
Kilopták alólunk a földünk,
ahol már ezredéve éltünk,
az arcátlanság
nem ismert határt,
így veszítettük el
a drága szülőházát!
Kereszt alatt
fehér holló
károg –
varjú az,
csilingel az ezüst,
Barabás nevet,
sokan mossák
kezeiket...
kakas szó –
nem ismerem!
Elvégeztetett!

De...
lesz még
- magyar -
Feltámadás!

Tavaszi a lélekben

Telnek, eltelnek a napok...

Napról-hétre egyre gyorsabban telnek a hónapok évei. Ma húsz, holnap már huszonegyediké. Most voltam harminc, ma-holnap már harmincegy vagyok.

Csak rajtad áll milyen tartalommal töltöd meg napjaid. Élsz, vagy csak túlélsz... Rohansz. Cél nélkül. Sokszor. Mi a célod? Futhatod, kergetheted, de mihelyt elérned, újabb célokat, még távolabbiakat tűzöl ki magad elé. Nem tudsz megállni. Annyira felgyorsult az élet körülöttem, hogy már nem jut időm a lelkedre. Pedig az törődésre, simogatásra vágyik. Elhanyagolod őt is, magaddal együtt. A legszebb virág is elhervad egy idő után, ha nem öntözöd... Ha nincs mi táplálja. A lélek virága is alkalmazkodik „környezetéhez”. Kicsiny tüskéket növeszt, szúrós lesz, és hosszú ideig el van víz nélkül, kevés boldogság-vízzel is beéri. Önmagában szép, lehet gyönyörködni benne, de meg nem simogathatod, hisz szúr és talán mérges is. És talán nincs is annál fájóbb, mint ha csak nézed, de meg nem simogathatod. De van! Ha megsimogatod, és ellágyul. Bársonyos lesz. De neked el kell engedned. Erős illata bódít, beleszippantasz. Teljes lényedet átjárja. Jó vele. Lehajolsz, leszakítod és csak nézed. Milyen szép a tavaszi naplementében. Május van! Szeret, nem szeret, szeret... hullnak a szirmok. Ne bánts a virágot, buta játék gyanánt ne tépd le szirmait. Ne is szakítsd le. Vázában csakhamar elhervad, kertedbe meg nem ültetheted... a fa árnyéka elvenné éltető

fénysugarát. De ha otthagysz egész éven át virágzik, és te bármikor elsétálhatsz hozzá, és nézheted... A csend beszél a szavak helyett. Lehajolva hozzá meg-simogathatod, álomba ringathatod magad... A mosoly többet mond minden szónál... hisz, ami a szíveden... az a szádon. Az öröm mosolya.

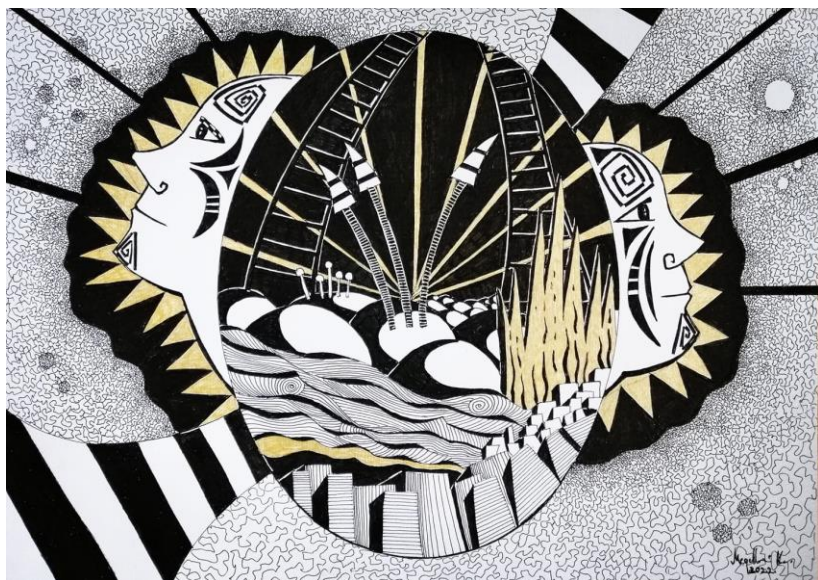
Napjaidat pár óra alvás, álom és álmodozás választja el, vagy köti össze egymással. Aludj, álmodj, élvezd a Májust! Jöjjön el a Tavasz a lelkedbe...

Csodálatos, hogy mi minden elfér a szívünkben. Bár akkora a szívünk, hogy elférne a tenyerünkben, ott van benne hús és hús esztendő millió emléke: az elmúlt tavaszok mosolya, a nyarak ölelései, az őszi naplementék simogató sugara, a téli forró csokik illata, melyet egy jó film mellett szürcsölünk nyakig bebújva egy jó meleg takaróba. Ott van a szívemben a kis virág, a napsütötte panoráma, a csobogó víz, a pacsirtadal, a tenger, a kék víz és a telihold. Ott van a rét és a mező, a délibáb, az oleander, az ajjajaj és még ezernyi meseszép dolog. Ariadné fonala segít megtalálni a helyes utat a szív labirintusában. Eltévedni könnyű, a helyes utat megtalálni nem egyszerű. Törekedj a jóra, a szépre.

A szíved legyen olyan, mint egy szivacs. Ami képes magába szívni a szeretetet, hogy az tisztára mossa lelked.

Ezek a gondolatok cikáztak át fejemben, miközben a tájat csodáltam a már órák óta zötykölődő út során az autóbuszon ülve. Ránk esteledett. A távolban kis házakban apró fények pislognak. A kanyargós út egyre távolabb visz otthonomtól és egyre közeledek úticélm felé. Sötét este van, hosszú órák óta utazom, miközben arra gondolok, hogy holnap végre igazi

pozsonyi kiflit ehettek. Hallgatom az óra ketyegését. Tik-tak, tik-tak. Lehunyom szemem, átveszem az óra és a szívem ritmusát, gondolataim lecsendesednek, megnyugszom.

MEGELLAI KATALIN grafikusművész alkotása

GREGORECZ NOÉMI

Téli kísértés, tavaszi játék

Szerettem volna újra Istent játszani,
Mert amikor az éles késnek dolgozok
És a magány fala büntudatot hoz
Belekapaszkodok mindezekbe a poétikus írásaiba
Annak a költőnek, kit kirázok a csontjaimból
És aztán rájövök: nincs mit adnom
Hiába tavaszi rajongásom, hiába mind
Mikor balladákat nem zengenek firkáim
Miképp a természet újjászületik, úgy én is
Tehát hogy lehet, csak szomorúság folyik tintáimból?
Bennem lévő festő toporzékol: hol van a zöld szín?
Hol van az ecset, hol van a vibrálás, hol, hol, hol?
Szomorúság az egyetlen biztos inspiráció?
Mindaz a fájdalom és kísértés már téli
Az egész nem elég a tavaszi játékhoz
És oly fáradt vagyok ettől a játéktól:
Nem érdemelnek összehasonlítást szívem vallomásai
És mégis ezért élek: ambróziáért nyögök
Lila ibolya örökös illatáért küzdök
És újra beállok a sorba – csupasz kutya vonyít
És prüszköl és fél és véd és morog
Mert ellopják egész kicsiny élete legszaftosabb adagját

*Csattognak az állkapcsok, hegyes fogakkal vicsorít
Szeretne figyelmet, szeretne tiszta otthont
Szeretne napfényes sétákat, inycsiklandozó szagokat
Szeretne forró tenyereket, azok puha szavait
Ki felé Istenként hálásan hódolhasson
-- Én pedig ki vagyok, hogy útjában megállítsam?
Hiszen az éles késnek hódolok
Az éles késben vallást találok
Mégis: újra itt vagyok,
És újra sorban állok.*

F. PUSZTAI KAROLINA

A májusi eső

Aranyló május

A térdemen ül a kisfiam, aki mindenre kíváncsi. Soha sem fogy ki a kérdésekből.

– Miért fehér gyöngyvirág?

– Mert a Jóisten örömében fehér ruhába öltöztette.

– Miért kék a kéknefelejcs

– Hogy soha se felejtsük el egymást.

– Mi van az égen?

– Bárányfelhő.

– Távolabb?

– Hol?

– Ott az a fekete?

– Az viharfelhő.

– Abból esik az eső?

– Igen.

– Miért fúj egyre jobban a szél?

–Mert közeledik a vihar.

–Miért volt tegnap az égen a szivárvány?

– Mert az Úr békét kötött az emberrel.

–Amikor égiháború van, az ördög miért gurítja az égben a hordókat és miért szór a földre villámokat?

–?

Erre már nem tudtam neki mit mondani. A fiam hatalmasat kacagott rajtam, aztán leugrott a térdemről és szaladt az udvaron át. Szabadon, mint a madár, kitárt karokkal hasította a levegőt.

Ennek a májusnak utolsó hetei hasonlítanak arra, amikor én tízéves korom körül rákérdeztem a nagyszüleimre. Ma is hallom, amit akkor az én kérdéseimre válaszoltak a nagyapámék.

–Ma megint esni fog?

–Amint látom igen. Tudod kisfiam régen azt mondta az édesapám, hogy a májusi eső aranyat ér.

–Miért?

–Azt tartották, ha tavasz utolsó hónapjában esik az eső, akkor jó lesz a termés.

–Miért?

–Ilyenkor szökkennek szárba az őszi vetésű kalászosok, virágzik, majd érleli magját a repce. A tavaszi vetésű, kukorica és napraforgó épp, hogy kibújt a földből, gyökere még nem ér

mélyre a talajban, hogy nedvességhez jusson. Ezek fejlődéséhez is nélkülözhetetlen a májusi eső.

– A palánták, amit a nagymama tegnap rakott ki, nem fognak fázni az esőben?

– Nem. Azok is könnyebben gyökeret verhetnek.

–Nagyapa, de napok óta kapjuk az égi áldást.

–Nem baj fiam, a talaj még elbírja. Jöhetnek száraz hetek, s akkor van miből tartalékolni is. Nagymama nevetett rajtam, mintha én lennék egyedül a világon, aki már soknak tartja az esőt. Szerintem a szomszéd Pista bácsi is ezért ingatta a fejét, amikor meglátta felettünk a felhőket. Én is nézegettem, hogy merre is veszik az útjukat. Bíztam benne, hogy talán ma egy kicsit távolabb fognak megnyílni az ég csatornái. Kint még hallottam, hogy énekelnek a madarak. Akkor még nincs semmi vész. Nagymamával kísértáltunk a kertbe.

–El kell lopni a munkát. Az aranyat érő eső miatt. Tegnap is gyomlálnom kellett, a kapa meg ott lóg a helyén- panaszolta a nagymama.

Segítettem. Szedtem nagyanyámmal a gatz, hogy meg ne egye a sárgarépat meg a petrezselymet. Nagyapám szerint nem kell szó szerint értenem, mert egyik gyomnövénynek sincs szája, hanem azt jelenti, hogy elnyomja a Napot és a sok párától megbetegszik és elrothad a zöltség a földben. S akkor mi fog kerülni a levesbe? Nagymamával hajigáltuk ki gyökerestül az összes kéretlen vendéget, ami versenyre kelt a haszonnövényekkel.

–Holnap talán fellazíthatom a földet- mondogatta.

Nagyapa vigasztalta.

–Inkább örülni kellene az esőnek! Tudod.

– Igen tudom- dünnyögte a nagymama.- Amikor a szárazság ránk köszönt, akkor pedig előjössz azzal, hogy gyerekért, meg esőért nem kell imádkozni. a Jóisten mind a kettőt mindig megadja, ha máskor nem, hát az utolsó pillanatban.

Én hittem nekik, hisz bölcsék és mindent tudók voltak. Ők már rájöttek a természet furcsaságaiban rejlő igazságra.

No, de ez már a múlt, mert magam is túl vagyok egypár évtizeden. S ez a mostani május igen csak hasonlít a gyermekorom esővel áldott tavaszi hónapjára.

A viharfelhő megfordult. Távolabb úszott az égbolton. a Nap egyre erősebben küldte felénk a sugarait.

Nem messze van tőlünk egy öreg tölgyes, ami ilyenkor dobja ki magából az avar alól a vargányát.

– Gyere! Vár bennünket az erdő - kiabáltam a fiamnak, aki még most is szalad egy pillangó után.

–Nem ázunk meg?

–Talán.

–Találkozunk a fakopáccsal?

– Őt meg fogjuk hallani, akkor is, amikor keressük a gombát.

–Kidugta már a fejét?

– Remélem.

Amíg az erdőig értünk, megint ezer kérdést tett fel, amire én boldogan válaszoltam. Talán tíz percet mentünk, amikor mosolyogva hozta felém a májusi vargányát.

– Apa, látod, az eső mégis csak aranyat ér!

Elnevettem magam. Van benne igazság. Ilyenkor még az erdő kincsei ott aranylanak az avaron.

Göcsej örök

forrás: www.zaol.hu

Tudom, hogy felénk sokan ismerik a kis zalai falu történetét, amit dokumentumok örök időkig őriznek.

Salomvár község a Zala folyó jobb partján fekszik a 150-200 m tengerszint feletti magasságba emelkedő észak-déli irányú

dombok tövében, Zalaegerszegtől nyugatra. A községhez tartozik a kettő volt uradalmi major, Kurta és Erdei-falu.

Az Árpád-házi királyok alatt bizonyosan királyi birtok volt ez a terület. Így jutott a II. András király gyermekeit nevelő Salamon mester birtokába. Ugyanis 1213-ban a német uralom ellen fellázadó főurak a pilisi erdőben meggyilkolták Gertrúd királynét és német vendégei egy részét. A királyi gyermekeket - elsősorban a trónörökösnek számító Béla herceget, a későbbi IV. Béla királyt is - halálra keresték. Miska vasvári ispán és fia Salamon mester elrejtették a gyermeket. Ezért a cselekedetükért a Halicsból hazatérő II. András király Miska ispánnak Edelics nevű birtokot - a mai Pusztaedericset – ajándékozta „a fiának, Salamon mesternek pedig, akit az 1213-as királyi ajándéklevél „nekünk annyira kedves Salamon”-nak nevez, bizonyosan Harkály falut, amely a mai Salomvár határában volt. Ezért vették fel a Harkályi előnevet. Salamon udvarispáni, majd tárnokmesteri címet viselt II. András udvarában. Később kivált a kormányból, mert annak pazarló szellemével nem értett egyet. Ekkor visszavonult a királyi adományképpen kapott Harkály nevű birtokára Zala megyébe. Családja később is ősi címként Harkályinak nevezi magát. Vagy ő, vagy hasonló nevű fia építtetett a Zala folyó mellett várkastélyt, amelyről Salamonvárat és a később sokat szereplő Salamonvári családot elnevezték. A vár körül telepedett le a jobbágyok családja, ebből fejlődött ki a falu.

Gyerekként mindennek a tudatában örültünk, hogy egy ilyen nevezetes községben élhetünk. Kerestük is volt kastélyt, ami sehol sem volt található. No, de nem is ez a fontos, hogy szögek

közt meghúzódott egy kis falucska , hanem maga a Zala folyó, ami mint tudjuk, a Balatont táplálja.

Gyermekkori emlékeim közül sok minden van, ami a mai napig szülőfalumban eltöltött éveimből megmaradt .A csendesen folydogáló vizében halak, rákok éltek. Siettünk is kiskosarakkal, amit az édesapánk fűzvesszőből készített halászni. Micsoda jó móka volt. Glott nadrágban várni, amint az érkező a halakat behajtottuk a fűzfa alá, és édesapánk kiskosárral kimeríthette, aztán kiborította a partra. Szegények ott vergődtek ,amíg egy jókora fűzfaágra fel nem fűztük őket . Odahaza jöhetett a halvacsora. Emlékszem egy békés halászat után, mint mindig, a kicsit sáros nadrágotam mielőtt kiléptem a folyóból, ki kellett mosni. Ebből nem is lett volna baj, hanem elvitte a kezemből a víz .Csupaszon mehettem haza. Verés lett az ára és egész nyáron meg kellett keresnem az árát. A Zala réten az árkok mellett sarlóval és kapával gondoztam fillérekért a nyárfákat. Kellett az iskolába tornaórára a glott nadrág. Mérges is voltam a folyóra, azért, hogy pont velem kellett megtennie azt az áldatlan rablást.

Ez után az eset után, alig telt el pár nap, amikor esni kezdett az eső. Esett és csak esett. Édesapánk szerint ebből még nagy baj lesz. Ki fog önteni a folyó . 200 méter lehetett a házunk és a Zala közt. Nem gondoltam arra, hogy ebből tragédia is lehet, de szokatlan morajlás hallatszott Zalapatakálja felől .

–Jön az árvíz!- kiabálta az édesanyánk.

A réten szabadon legelésző és kapingáló állatainkat behajtottuk az ólakba. A hang egyre erősebb volt. A Zalacsébet Salomvárral összekötő új útnál emberek sokasága ásókkal dolgozok.

– Át kell vágni az utat!

Erre az időre már a falu Zalaháshágy felőli részét elöntötte a víz. Amint szabadjára eresztették az áradatot, vitt mindent. A pár órával még békésen pihenő petrencéket a rétről. Isten sem tudja honnan a tyúkokat, farönköket , a kétségbe esetten kapaszkodó sertést. S mi csak álltunk az udvarunk közepén és néztük, ahogy sodor magával minden mozdíthatót az áradat.

– El fog öntenünk minket is!- sírtam el magam.

– Nem, csak akkor, ha nem az Őrségből jön az ár, hanem a hátsó kert felől a hegyekből- mondta az édesapánk .

Igaza volt az édesapámnak, nekünk semmi bajunk nem lett. A Zala hidat ,ami összekötötte Zalacsébet Salomvárral, azt elsodorta. Zalaszentgyörgyön a malomnál akad fent. Napokig irigykedtünk a zalacsébiekre, mert nekik nem kellett iskolába járniuk. Igaz, hogy a levonuló víz után egy csónak átvitte az utazókat, aki Zalaegerszegre jártak iskolába és dolgozni. Pista bácsit addig nyaggattuk, amíg oda és vissza evezett velünk.

– Odahaza meg ne mondjátok !- felszólítással.

A Zala folyó még akkor is sárosan hömpölygött, de már csak medrében. Akkor eszméltem rá, hogy milyen is lehet, ha egy nagy folyó elhagyja a medrét.

A szülőfalumat átölelő hegyek ezer meg ezer képét láthattam ,amíg ott éltem. Cigányhegy, Zsupphegy, Szarkahegy, Harkályhegy, Dózsa-hegy, úgy ismertem a kis kacskaringós útjait mint a tenyeremet. Édesapánk külterületi postásként naponta kézbesítette a postai küldeményeket .Mi pedig, főleg a

nyári szünetben szaladtunk át az egyik hegyhátról a másikra. Voltak osztálytársain, akik naponta járták meg az utat, sárban hóban. Soha sem panaszkodtak. Mi az Alszegben a Petőfi utcában a réten laktunk. Sajnos a családi házunk már csak fényképen és az emlékezetünkben van meg. A Főszegben, azaz Dózsa György utcában sokat játszottam az osztálytársaimmal. Ha lehunyom a szemem ,látom Lesvárt, ahol a török időkben figyelték a betolakodókat a katonai előőrsöket. A Tóka-híd külön élmény, hisz ott aztán lehetett csúszkálni, amikor befagyott. Egyszer le is szakad alattam. Verés lett a vége .

A mester horgos az iskola mellett jó kis búvóhely volt. A Bothmalomhoz számos élmény köt. Világgá akartam menni és az ott élő Mester néni gyermekei nem engedtek át a hídon. A tervem dugába dült. Zsupp- hegy , Harkály- hegy Pogár- vögy . Papi birtokon sokszor kapáltuk harmadosban a kukoricát. Várdombon is kerestük, hogy hol lehetett Salamon vára . Szarkahegyre vittem fel legszívesebben a küldeményeket. Ott élő Szummer papa kövérkés pocakjával és nagy bajuszával mindig egy kőből faragott asztalnál ült. Háta mögött a szőlő és egy hatalmas cseresznyefa. A kislak, amiben éltek , présház, pince és konyha volt. A homlokzatán egyik oldalt korsóval a kezében egy férfi, akit átölelte a szőlő vesszője, a másik oldalán egy női alak ,aki gyümölcsökkel tele tállal várta az érkezőket. A két alak köz lévő ablak alatt fel volt festve „Várlak szeretettel”. Ha kiálltam a házikó elé, beláttam az egész vidéket, már mint Zalacsébet ,a Zala folyót, Zalaszentgyörgyig és a hozzánk kanyarodó utat. Hányszor szaladtam onnan a templomig, hogy kapott 50 fillérért a Zalacséb felől érkező fagyaltostól vásárolni tudjak. Ő persze jól látta a kezemben lévő nyálánkságot .

Hogy hol volt Salamon nevű embernek a vára ? Az öregek mutattak egy helyét, amit ők is a nagyapjuktól tudtak .Ott semmi nyom nem volt, csak emlék ,ami szájról szájra szállt és amit a történelmi feljegyzések megtartottak. Templom az mind a két faluban volt, így az Isten mindenkihez egyaránt tartozott, sőt ha belegondolok egy kicsit irigylésre méltók voltak a zalacsébiek, mert ők közelebb éltek a Szent Kúthoz Pusztacsatárhoz.

A kegytemplom búcsúünnep augusztus 15 és szeptember 8 között volt. Pusztacsatár a török idők alatt elpusztult, de templom és oltárt ékesítő Fájdalmas Mária szobor- melyet később elloptak- egy fatörzs alatt megmenekült. Érdekes a szobor egykori megtalálásának története. A zágrábi és a győri püspök zarándoklatokat indított a szobor fellelésére. Csoda történt, a zarándokoknak egy fánál megjelent a Szűzanya, s a fa alatt ásva megtalálták a szobrot. A győri püspök akkor elrendelte, hogy a szobornak egy fatörzsön kell állnia. Sajnos az ereklyét a hatvanas években ellopták. Egy fényképet még őriznek róla, az oltárt díszítő másolat szintén egy fatörzsön áll.

Természetesen mesés a templomhoz kapcsolódó legendárium is. Eszerint az eredeti templom sem akármilyen helyre került.

Amikor István király parancsára elkezdték építeni, eredetileg egy dombra szánták. A kijelölt helyre felhordott építőanyag azonban minden reggelre a völgybe került, s miután ez háromszor megismétlődött, oda építették a templomot az akkori hívek, ahol reggel a kövek voltak. Tény viszont, hogy a Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt templomot az 1600–s években újjá építették, 1736-ban restaurálták, s a templom, amely lakatlan területen áll, a vaspöriek gondozásába került (ma már kápolnaként szerepel az Árpád-kori templom az egyházi nyilvántartásban.) A lourdes-i Mária-kápolna 1890-ben, a templom sekrestyéje 1928-ban, a zarándokház 1947-ben épült.

A lelkes hívekkel gyerekfejjel évről évre elzarándokoltunk ide, hogy Szent Szűz Anya pártfogását kérjük. Pár évtizede új szobrot kapott az oltár. Középen a mennybe felvett és megkoronázott Szűz, mint a világ királynője, jobbán a gyermek Jézussal. Két oldalt pedig Szent István és Szent László szobrai vannak.

A gyalogos és mezítlábas menetben a szenténekek és az áhítat, ami ezekből az emberekből áradt, olyan volt mintha akkor ott a Biblia lapjai elevenedtek volna meg. No, nem Jeruzsálem útjait jártuk, de a Jó Istenhez és Szűz Máriához mentünk. Kit érdekel akkor, hogy a kezünkben lévő cipőnket csak a misére vehettük fel. Senkit, mi akkor gyerekként egyértelművé vált, hogy a szeretet ereje milyen hatalmas és milyen békeséget ad és hogyan kovácsolja össze az embereket. A mennybe felvett Szűz Anya köszöntésére tettük meg az utat Salomvártól Zalacsében át Pusztacsátárra. Hogy hány kilométert gyalogoltunk akkor? Senkit sem érdekelt. Egy volt fontos, hogy a zarándoklat elérje a célját. A templomocskában imádkozzunk, majd igazi búcsú

hangulatában megpihentünk. A Máriás zászló elárulta, hogy Zalacsébről vagy Salomvárról jöttünk. A kegyhelyen egyek voltunk.

Mivel a Pusztacsatári Szűz Anyának saját éneke van, így végig énekeltük a templomból hozott zászlók alatt az utat.

Gyászba borult isten csillagvára dallamára.

1. „Mária, tégedet áld a határ,
Régi kis őrhelyed Pusztacsatár.
Bízva emeljük fel szíveinket,
Ó, Szűzanyánk, védd meg a népedet!

2. Ősi nagy áhítat leng e helyen,
Itt a te édes kis kegyhelyeden.
Bízva emeljük fel szíveinket,
Ó, Szűzanyánk, védd meg a népedet! stb.

Elmaradhatatlan volt a Csatári himnusz éneklése.

Pusztacsatár himnusza

Csendes völgynek lágy ölében üde forrás csergedez,
Egykor régen remetéknék szomját oltó friss vize.
A remeték meghaltak már, égi honban várnak ránk,
De itt hagyták örökségül számunkra Pusztacsatárt.
Királyi nő él csendesen e szent völgynek rejtékén,

Hangtalan imát rebegve lelke Istennel beszél.
Árván áll a pusztaságban feje körül fénysugár,
Vágyón néz a láthatárban, lelkeket szomjaz talán.
A forrásvíz édes arca tisztaságát tükrözi,
A mohos fő áhítattal földig hajol Őneki.
Lenge szellő csobogtatja kék palástja szárnyait,
De ő csak néz a távolba, könny ragyog szempilláin.
Pusztacsatár Királynője, szeplőtelen Szűzanyánk,
Ne hulljon értünk a könnyed, vágyunk elhozott Hozzád!
Jó Királynő Veled élünk, Pusztacsatárt sem hagyjuk
Veled együtt vágytól égünk, ne hagyjad el kis falunk!
Kérünk Téged irgalomnak, mérhetetlen tengere,
Aranyszíved nagy hatalma szánja meg e sereget!
Áldj meg minket, Édesanyánk, itt az ősi kegyhelyen,
Családunkat, falunk, hazánk, szenteljél meg bennünket!
Szentelj meg a világot, könnyes arcú Szűzanyánk,.
Tartsad rája kék palástod, mennyországunk lesz Csatár!

A szenteltvíz, amit a kútból folyt az ingyen volt. A mise után a pusztacsatári búcsúban ittam először márcot, amit Szummer mama vett. Ez volt akkor nekem a búcsúfia ,mert a kapott 1 ft-tal úgy kellett gazdálkodnom, hogy abból haza is kellett vinni. Igaz fillérekért adták, de akkor hol volt zsebpénz? Sehol.

Hogy mi az a márc? A márc, más néven mézsör vagy méhsör viszonylag alacsony alkoholtartalmú ital, melyet széles körben fogyasztottak mindenhol, ahol a méz hozzáférhető volt. A középkori Magyarországon a búcsúk kedvelt üdítőitala volt: egy sajtár mézet két sajtár vízben felforraltak, csillagánizst adtak hozzá, majd erjesztették. A márc előállítása az Árpád-kori Magyarországon fontos tevékenység, a szolgálonépek által üzött foglalkozások egyike volt, ami az udvar, a királyi udvarházak italellátásában játszott szerepet. A mézsör készítése végigkísérhető a középkor évszázadaiban, mint a sörfőzés egyik ága. Az Árpád-korból fennmaradt oklevelek említették a márcadót. 1138-ban II. Béla király is felsorolta adománylevelében a dömösi prépostsághoz tartozó 59 község adókötelezettségeit, mely "tartozmányok" között többek között évenként 175 akó mézsör is fel volt sorolva. A mézsör fogyasztása Magyarországon mára feledésbe merült.

Mi a hidegen és hígítva és nem az erjesztett formába fogyaszthattuk el. A sátorban egy hatalmas dézsában volt a jégveremből származó jég, amin hűtötték. Ma is érzem a számba az ánizs és méz édes ízét.

Göcsej örök emlékeket hordoz a dimbes - dombos tájai között. Néha felelevenednek bennem s a gyermekorom emlékei. Nem is

baj, mert akár a finom márc, ezek is feledésbe merülnek, ha nem veti valaki papírra.

forrás: www.sutori.com

BARICZ LAJOS

Magyar vagyok

– A „csúnya napra” gondolok –

Kitágította Isten a szívemet,
hogy minden ember abba beleférjen,
igaz szeretettel mindenkit szeret,
kérem Uramat, nagyon ne ítéljen,

ha az emberek közt különbséget tesz,
bocsássa ezt meg a jó Isten nekem
a végső napon, ha számadásra vesz,
mert a magyarokat jobban szeretem.

Magyarnak születtem, hát magyar vagyok,
jöhet száz Trianon, az is maradok,
átnyúlik a nemzet a határokon,

ezért minden magyar az én rokonom,
bárhol is éljen e széles világon,
ettől gazdagabb az én kis világom.

2021. május 27.

Tolmács

Valamikor gyermekkorunkban ha valaki kitanult egy mesterséget, egész életében azt űzhette, onnan szép csendesen nyugdíjba vonulhatott. Ma állandóan változtatni kell a munkahelyet, a mesterséget, mert ilyen lett a világ, állandóan változik. S ahhoz, hogy bárki új feladatkört tölthessen be, átképzésre, továbbképzésre kell járnia, amiről oklevelet állítanak ki. Nélküle nem alkalmazhatják. No, ezek az oklevelek fogják kihúzni országainkat a kátyúból! Mert kátyú az van! Nem vette észre még valaki? Lehet azért, mert épp egy nagy kátyúban éli életét, csak még nem tűnt fel neki.

Hiába dolgozott Rongyák Karcsi huszonöt éven át Marosvásárhelyt egy autószerelő műhelyben, a vállalatot megvette az Iveco cég. A vállalat vezetősége a legrégebbi alkalmazottat, aki alapembernek számított a cégnél, elküldte féléves tanfolyamra Pitestre. Ha menni kell, menni kell. Szerette a munkáját, munkahelyét, még kitüntetésnek is vette, hogy őt szemelték ki a tanfolyamra. Minden bizonnyal még nagyobb szava, tekintélye lesz a cégnél. Összepakolt, és elutazott Pitestre.

Huszonvalahányan voltak a csoportban, akik az ország különböző részeiből gyűltek össze. Magyar egyedül Karcsi volt. Ő lett a csoportban a Korcsi. Már első nap összebarátkozott egy jászvásári, egy királykői és egy galaci kollegával. Amint mentek haza órák után a szállásra, a központban egy kínai üzlet mellett vezetett el útjuk. Mondja a királykői:

– Várjatok csak egy pillanatra, szeretnék egy sportcipőt vásárolni.

Erre mind bementek, nézelődtek. Ki is választotta Ovidiu a cipőt, nézegette, lábához tette, barátkozott vele. Megkérdezte az árát. A pult mögött az elárusító széles mosollyal fogadta, de nem válaszolt. Másodszori kérdésre sem válaszolt, csak mosolygott.

Karcsinak feltűnt közben, hogy majdnem mindenik dobozon magyar írás olvasható. Ezért odalépett a kiszolgálóhoz és megkérdezte:

– Mennyibe kerül az a cipő, melyet a kollegám kiválasztott?

Még szélesebb mosollyal válaszolt a kínai:

– Csok horminc lej.

Karcsi mondta Ovidiunak a cipő árát, amin nem csak ő, de másik két társa is nagyon csodálkozott. Mármint azon, hogy Karcsi tud kínaiul. Ovidiu megkérdezte:

– Mennyi garanciát vállal a cipőre?

Karcsi fordított:

– Mennyi garanciát vállal?

– Olcso cipő, nulla garancia – mondta tovább is széles mosollyal.

Ovidiu felpróbálta, fizetett.

Karcsi kihasználta az időt, megkérdezte a kínait, akinek a kitűzőjén ott szerepelt a neve: Cse Lin.

– Hol tanultál meg magyarul, Lin?

– En Magyarországon elek öt éve, ott van vállalkozás. Ez üzlet barátomé, akinek meghalt apa, és elment Kínába temetésre. Addig hívott engem, ne zárja be bolt. Kell segíteni, bajban, nem? – kacagott.

Elhagyták az üzletet, vidáman mentek a szállásra az új, olcsó cipővel. De alig hogy kiléptek, majdnem egyszerre támadták le társai Karcsit:

– Tu, Korcsi, te honnan tudsz kínaiul?

– Tudjátok, a magyarok és a kínaiak rokonok. Nálunk, Erdélyben minden magyar tudna ezzel a kínaival társalogni – válaszolta derűsen.

Híre ment a kollegák közt, hogy Korcsi még kínaiul is tud.

Nagy tisztelettel vették körül.

Pár nap múlva műhelygyakorlaton voltak, amikor megérkezett egy szlovákiai teherautó. A nagyfőnök nem volt jelen, helyettese nem tudott angolul, ezért a hangosbemondóban hívta Karcsit:

– Rongyák Korcsi szíveskedjék feljönni az irodába.

Ment is Karcsi nagy meglepetten, nem tudván mire vélni a nevének emlegetését. Az iroda épülete előtt volt a dohányzó hely, ahol egy férfi állott és cigarettázott. Tekintetük találkozott. Végignézték egymást, különösen a cigarettázónak a nyakában csüngő kitűzőt figyelte Karcsi nagy érdeklődéssel: Selmeczi Mihály. Meg is szólította:

– Te honnan kerültél ide, testvér?

– Én Szlovákiából jöttem, Révkomáromból egy rakománnyal. Az irodán jelentkeztem, de nem tudunk szót érteni, valami Korcsit emlegettek, szerintem elő kell kerülnie valahonnan, addig gondoltam, cigarettázom egyet – válaszolta a megszólított.

– Akkor rendben vagyunk, én vagyok az a bizonyos Korcsi, Marosszentgyörgyről, Marosvásárhely mellől, Rongyák Károly

a nevem, Karcsinak szólítanak, csak a románok nem tudják kimondani az a betűt, ezért vagyok számukra Korcsi.

Összeismerkedtek és már együtt mentek fel az irodába. A kisleány ugrott ki a bőréből örömeiben, amikor meglátta, hogy együtt jönnek és társalognak.

– Tu, Korcsi, gondoltam, ha kínaiul tudsz, talán szlovákul is beszélsz, ezért hívatlak, és úgy látom, nem tévedtem. De jó, hogy itt vagy, legalább fordítasz. Honnan tudsz szlovákul?

– Tudod, Szlovákia Erdéllyel határos, ezért minden erdélyi magyar ezzel a szlovák autóvezetővel könnyen tudna társalogni – válaszolta.

Karcsi fordított, idegenvezető volt, még a vendéglőbe is el kellett vinnie, ahol a cég vendégeként ebédet adtak a szlovák autóvezetőnek.

Még nagyobb lett ezáltal a Karcsi tekintélye. Mind a szakmában, mind a nyelvekben jól kiismerte magát. Románul pedig úgy beszélt, ha nem tudták volna róla, hogy magyar, nem is tűnt volna fel, hogy nem közülük való.

Már a tanulmányidő felén túl jártak, amikor egyszer megérkezett egy németországi rakomány. A nagyfőnök akkor sem volt bent, a helyettese nem tudott angolul, csak valami keveset franciául. Ismét hívták Karcsit, ez alkalommal a cég bejáratához. Amíg ment a kapu felé, ismételte a német szavakat, kifejezéseket, amiket tudott, hisz valamikor önszorgalomból tanult németül, aztán a Kolping családon keresztül is volt kapcsolata németországi kolpingosokkal. Izgult kicsit, de majd megérteti magát – gondolta.

A kapu mellett félrehúzva állott a németországi autó, a számtáblájáról azonnal leolvashatta, hogy Münchenből érkezett, mellette állott az autóvezető, a műszerfal fölött pedig ott kíváncsiskodott az autóvezető neve nagybetűkkel: Öcsike.

– Isten hozott, Öcsike! – kiáltotta felé még mielőtt egymáshoz közel kerültek volna.

– De jó, hogy jöttél! Te vagy a Korcsi? Ide félreállítottak, mert nem tudunk értekezni.

Közben a kapus telefonált a főnököskének, aki azonnal ott is termett.

Intézték a dolgot, Karcsi fordított. Közben a főnök megkérdezte:

– Tu, Korcsi, hogy van az, hogy te németül is tudsz?

– Egyszerű az egész, háromszázötven évig Erdély Magyarország részeként Ausztriával egy országot alkotott, 1920-ig, a trianoni diktátumig, amikor Magyarországot szétszedték, Erdélyt Romániához csatolták. Azalatt a férfiak a katonaságnál megtanultak németül. Ma mindenik magyar simán tudna beszélni ezzel a német autóvezetővel.

Karcsi közben megtudta, hogy a német autóvezetőt Huszty Péternek hívják, Kárpátaljáról, Ungvárról ment ki nyolc évvel ezelőtt Németországba.

Ez a fordítás is jól sikerült. Karcsinak egyre nőtt a tekintélye, a megbecsülése. Ő már titokban arra vágyott, hogy lenne vége az egész kalandnak, nem szerette volna, ha kitudódik, hogy ő igazából csak magyarul és románul tud. Különbösen úgysem a tolmácsolásból szeretne megélni. Mint a katonaságnál a katonák, ő is hozzákezdett a visszaszámláláshoz. Három, kettő...

És ekkor ismét hívták. Szerbiából jött egy teherautó. Magától értetődő volt már a vezetőségnek, hogy Karcsit hívatják, mert pár hónapja ő a tolmács, hisz ő minden nyelven beszél.

Bár jött volna egy nappal később – gondolta magában –, hogy én már ne legyek itt. Dehát ha beálltam a táncba, végig kell járnom – morfondírozott, miközben ment a főnökség irodája felé. Ahogy ment fel az emeletre, lenézett és látott egy autót a porta mellé félreállva. A rendszámon felismerte, az autót Újvidéken jegyezték be. Az irodában a főnök, a titkárnő és a szerb autóvezető kávéztak. Karcsiban halvány fénysugár kezdett pislákolni, talán ezt is megússza. Belépet, köszöntötte a bent lévőket, majd a főnök bemutatta:

– Itt van Resoczky úr Szerbiából, ismét szükségünk van rád, Korcsi.

Karcsi illedelmesen kezefogott és bemutatkozott:

– Rongyák Korcsi a nevem, Marosszentgyörgyről.

Mire jött a bemutatkozás a túlsó részről is:

– Resoczky Csaba, Újvidékről.

És ment a társalgás úgy, hogy meg is feledkeztek, miért vannak együtt. Miután jól kibeszélgették magukat, mintha már rég ismerték volna egymást, akkor tértek rá a hivatalos dolgokra. Karcsi fordított rendületlenül. Miután elintézte a feladatát, még addig Csabával maradt, amíg ő elhagyta késő délután a vállalatot.

A főnök hívatta ismét és megkérdezte:

– Tu, Korcsi, hol tanultál meg ilyen jól szerbül, hisz úgy beszéled, mintha anyanyelved volna?

– Az a helyzet, hogy Szerbia közel van Erdélyhez, Erdélyben pedig minden magyar ugyanúgy tudna beszélni ezzel a szerb autóvezetővel, mint én.

Nagyon csodálkozott a főnök. Megköszönte szolgálatát, hisz már három fontos esetben kisegítette nemcsak őt, hanem a céget is tolmácsolása által.

Másnap, a tanulmányi idő utolsó napjának reggelén volt az oklevelek átadása. Mindenki megkapta az oklevelet.

Legutoljára a nagyfőnök még szót kért:

– És végül, de nem utolsó sorban szeretném megköszönni Rongyák Korcsinak azt a szíves szolgálatát, amivel vállalatunkat segítette, amikor a szlovák, német és a szerb szállítmány átvételénél tolmácsként közreműködött. Elismerésünk jeleként, fogadd el tőlünk ezt az elismerő oklevelet, melyet tolmácsolásodért adunk át.

Hatalmas tapsal fejezték ki elismerésüket az egybegyűltek.

Karcsi szerényen előment, átvette az elismerést, mélyen meghajtotta magát a jelenlévők előtt és így szólt:

– Kedves barátaim, kedves kollegák! Az, hogy segítettem a fordításnál az tény, szívesen tettem. De azt hiszem, tartozom önmagamnak és nektek is, és annál inkább a jó Istennek azzal, hogy elmondjam nektek, én nem beszélek semmi más nyelvet csak anyanyelvemet, a magyart, amelyet gyerekkoromban szüleimtől a családban megtanultam. Aztán felcseperedve megtanultam a román nyelvet is, no meg valamit németül is tanultam. Ám ez az úgynevezett fordítás úgy jöhetett létre, hogy Nagymagyarországot 1920-ban Trianonban szétarabolták, a magyarok közül sokan a mostani Magyarország határain kívül

rekedtünk, mint mi erdélyi magyarok is, hisz az ezer éven át Magyarország szerves része volt. Következésképp a szlovákiai autóvezető révkomáromi/komárnoi magyar, a németországi autóvezető ukrainai magyar Ungvár városából, a szerbiai autóvezető újvidéki/novi sad-i magyar. Én mindenkivel magyarul beszéltem. Ezért, mivel nem tudok annyi nyelvet, ahányat gondoltatok rólam, úgy éreztem, be kell vallanom a valóságot. Következésképp az oklevelet sem tarthatom meg e vallomás nélkül. Köszönöm.

Ismét megtapsolták Karcsit. Fejüket csóváltgatták, és arról beszéltek egymás között, hogy ők erről nem is hallottak, hogy Magyarország ilyen nagy volt valamikor. Különösen arról nem, hogy Erdély is Magyarországhoz tartozott, amiről ők mindig azt hallották és úgy tanulták, hogy az ősi román föld.

Karcsi mint egy bátor hős úgy ment a helyére. Öröm töltötte el, hogy ezeknek a kollegáknak feltárhatta a magyarok sorsát, beszélhetett Magyarországot megsemmisítéséről. Mert most történetesen, ami a magyar nép hátránya, az személyesen neki előnyére szolgált. Úgy érezte, a szakmában is haladt előre, de ha csak ennyi lett volna az itt-tartózkodásának eredménye, már az is megérte volna, hogy egy fél évet távol töltött családjától.

Szíve az örömtől hevesen dobogott, és minden dobbanása azt verte ki: ***Jó magyarnak lenni!***

Tartalom

LUKÁCS MÁRTA.....	5
RADNAI ISTVÁN.....	9
EGYED-HUSTI BOGLÁRKA	13
MÁRKUSZNÉ JOÓDY ANNA	16
FISCHER INGRID	23
VARGYAS ROZÁLIA.....	29
KISS ANGELIKA.....	36
NAGYNÉ TÓTH ILDIKÓ.....	38
ANTALKA ÁGOTA	42
IOCHOM ZSOLT	45
GREGORECZ NOÉMI	50
F. PUSZTAI KAROLINA.....	52
BARICZ LAJOS.....	67

IMPRESSZUM

A kötet címe: **VIRÁGBA BORULT A VILÁG**

A kötet anyaga a Pro Cultura Pannoniae Alapítvány és a 30 éves Országos Mécs László Irodalmi Társaság által meghirdetett „Virágba borult a világ” című irodalmi pályázatra érkezett művekből került összeállításra.

A kiadás éve : 2024.

Felelős kiadó: Kék-Fehér Könyvkiadó

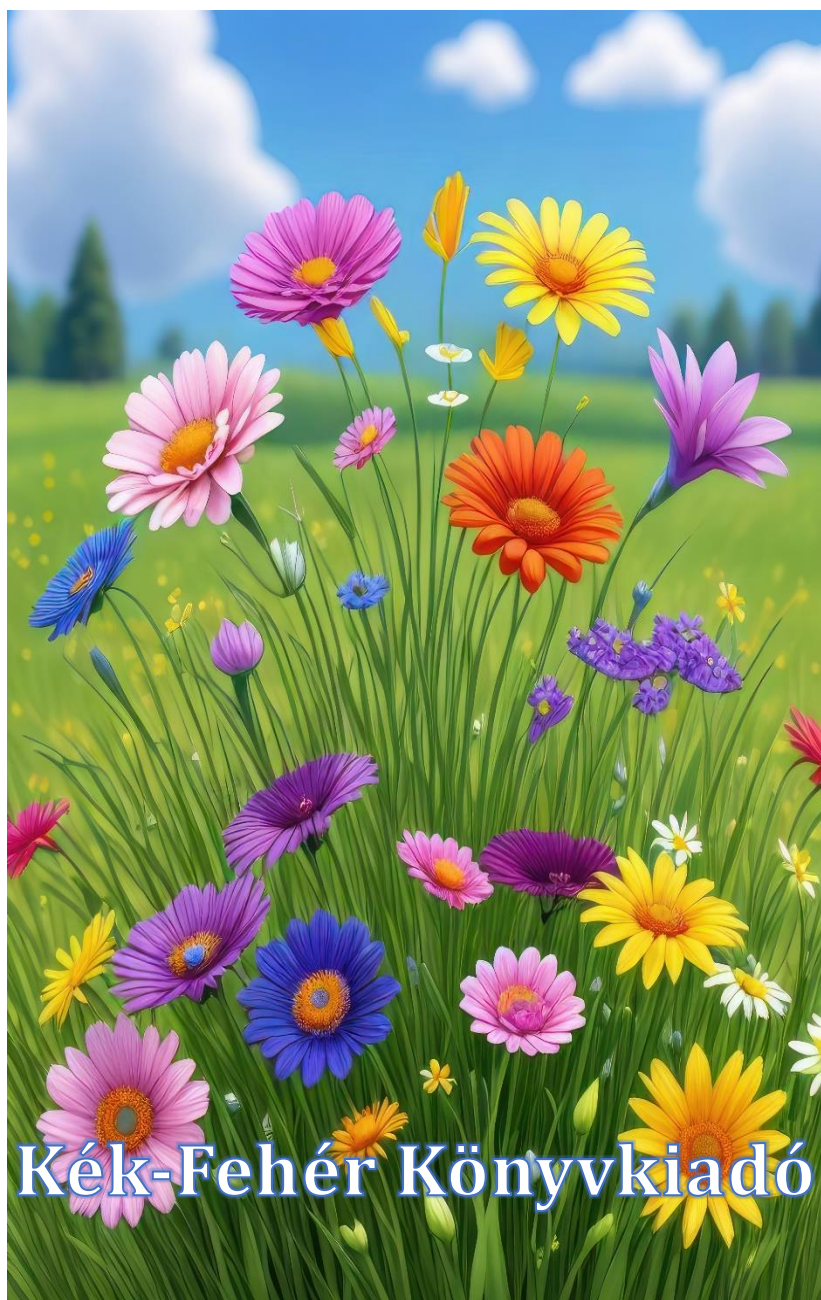
A kötet megjelenik pdf.-ben és E-PUB formátumban a www.mek.oszk.hu oldalon

Az e-antológia – szerkesztés, változtatás nélkül! – szabadon terjeszthető.

Szerkesztő: **RÁTZ OTTÓ** Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt-díjas mesterpedagógus, szaktanácsadó, szakértő, újságíró-szerkesztő, a Kék-Fehér Könyvkiadó alapító igazgatója

ISBN 978-615-81984-6-2 (pdf) ISBN 978-615-81984-7-9 (e-PUB)

A KÖTET KERESKEDELMI FORGALOMBA NEM KERÜL!

Kék-Fehér Könyvkiadó